

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΦΕΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λάμπρος

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΤΣΙΩΛΗΣ Ε. Αθανάσιος, Α.Ε.Μ. : 600720

2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	4
1.1. Δικαιολογητική βάση θέσπισης ένδικων μέσων.	4
1.2. Χορήγηση στον Εισαγγελέα δικαιώματος άσκησης ένδικων μέσων.....	8
2. Έφεση εναντίον καταδικαστικών αποφάσεων από τον Εισαγγελέα κατ' άρθρο 489 Κ.Π.Δ.	14
3. Έφεση εναντίον καταδικαστικών αποφάσεων ιδίως από τον Εισαγγελέα κατ' άρθρο 490 Κ.Π.Δ..	21
3.1. Γενικές επισημάνσεις.	21
3.2. Από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.	26
3.3. Από τον Εισαγγελέα Εφετών.....	28
4. Έφεση εναντίον αθωωτικών αποφάσεων..	37
4.1. Προσδιορισμός της έννοιας της αθωωτικής απόφασης.	37
4.2. Απαραίτητες επισημάνσεις.....	54
4.3. Ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία της έφεσης.	60
5. Έφεση εναντίον αποφάσεων που κηρύσσουν καθ' ύλην αναρμοδιότητα.	68
Βιβλιογραφία.	79

Συντομογραφίες

Α.Π.	Άρειος Πάγος
Α.Π. Ολ.	Ολομέλεια Αρείου Πάγου
ΑιτΕκθΣχΚΠΔ	Αιτιολογική Έκθεση Σχεδίου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας
Αναθ. Δικ.	Αναθεωρητικό Δικαστήριο
άρθ.	άρθρο
Βλ.	Βλέπε
Ε.Σ.Δ.Α.	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
εδαφ.	εδάφιο
επ.	επόμενα
κ.λπ.	και λοιπά
Κ.Π.Δ.	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
Μ.Ο.Δ.	Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο
Ν.	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
όπ.π.	όπως παραπάνω
Π.Κ.	Ποινικός Κώδικας
παρ.	παράγραφος
Πεντ.Εφ.	Πενταμελές Εφετείο
περ.	περίπτωση
Ποιν.Δικ.	Ποινική Δικαιοσύνη
Ποιν.Λογ.	Ποινικός Λόγος
Ποιν.Χρον.	Ποινικά Χρονικά
σελ.	σελίδα
στοιχ.	στοιχείο
σχετ.	σχετικά
Υπερ.	Υπεράσπιση

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

1.1. Δικαιολογητική βάση θέσπισης ένδικων μέσων.

Δεν είναι σπάνια η περίπτωση κατά την οποία η πρωτογενής απονομή της δικαιοσύνης είναι εσφαλμένη. Η σχετική απόφαση δηλαδή δεν ανταποκρίνεται, είτε στην ορθή έννοια των εφαρμοστέων κανόνων δικαίου, είτε στην ουσιαστική αλήθεια του πράγματος, είτε και στα δύο. Ενόψει της διαπίστωσης αυτής, ανακύπτει το ζήτημα της αναγνώρισης δυνατότητας μιας πρόσθετης κρίσεως της υπόθεσης¹. Η κρίση αυτή όντας δευτερογενής, όπως γίνεται αντιληπτό, έχει ως στόχο τον έλεγχο της απονεμημένης ήδη δικαιοσύνης, της οποίας τη βελτίωση επιζητεί². Η συγκεκριμένη κρίση εκφέρεται ύστερα από άσκηση ενδίκων μέσων.

Οι βασικοί λόγοι, που υπαγορεύουν σε θεσμικό επίπεδο την αναγνώριση δυνατότητας επανελέγχου της υπόθεσης, συνίστανται στους εξής³:

- α) Το ενδεχόμενο δικαστικής πλάνης. Η δικαστική κρίση ως ανθρώπινο έργο μπορεί να είναι εσφαλμένη, επιφέροντας ανεπανόρθωτες ή ιδιαίτερα επαχθείς συνέπειες. Κατά τούτο, οι εγγυήσεις ορθής απονομής της δικαιοσύνης αυξάνονται.

-
1. Βλ. σχετικά *Καρράς Αργύριος*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2011, σελ. 804, *Δέδες Χρίστος*, Ποινική Δικονομία, 1990, σελ. 525 επ., *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 2.
 2. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 2, *Κεραμεύς Κωνσταντίνος*, Ένδικα Μέσα, 2007, σελ. 3.
 3. Για όσα έπονται βλ. ιδίως *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 3 επ..

- β) Η τόνωση του αισθήματος ευθύνης των προσώπων που εκδίδουν την υποκείμενη σε ένδικο μέσο απόφαση. Ο κίνδυνος εξαφάνισης ή μεταρρύθμισης της κρίσης τους από το ανώτερο δικαστήριο υποχρεώνει σε επιμελέστερη έρευνα της υπόθεσης. Εδώ η λειτουργία του ενδίκου μέσου έχει προληπτικό χαρακτήρα, προάγοντας την ποιότητα του υποκείμενου σε έλεγχο δικαιοδοτικού έργου. Βέβαια, ο προληπτικός αυτός χαρακτήρας αφορά κατά βάση την αναίρεση. Στην περίπτωση της έφεσης το αίσθημα ευθύνης κάποτε χαλαρώνει στην ιδέα ότι υπάρχει και δεύτερος βαθμός δικαιοδοσίας⁴.
- γ) Η ενίσχυση του κύρους της δικαιοδοτικής λειτουργίας και η εμπέδωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην ιδέα της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και κατ' επέκταση του κράτους δικαίου, συστατικό στοιχείο του οποίου αποτελεί η ορθή απονομή της δικαιοσύνης⁵.
- δ) Η παροχή περισσότερων εγγυήσεων ορθής ερμηνείας και σωστής εφαρμογής τόσο των κανόνων του ουσιαστικού ποινικού δικαίου όσο και εκείνων που αφορούν την ίδια τη διαδικασία. Τα ένδικα μέσα οδηγούν σε ενοποίηση της νομολογίας-ενότητα εφαρμογής του ισχύοντος δικαίου, στο μέτρο που εκδικάζονται από

4. Βλ. σχετικά *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 2007, σελ. 242.

5. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2611.

ιεραρχικά ανώτερα και αριθμητικά λιγότερα δικαστήρια.

- ε) Η προστασία και ο έλεγχος της σωστής (: ειδικής και εμπεριστατωμένης) αιτιολογίας των ποινικών αποφάσεων⁶. Τούτο είναι αυτονόητο, στο βαθμό που με τα ένδικα μέσα ελέγχεται η ορθότητα της προσβαλλόμενης απόφασης με βάση κυρίως τις αιτιολογίες της.
- στ) Η παροχή δυνατότητας στους διαδίκους να επανορθώσουν, ως ένα σημείο, με τη μεταβίβαση της υποθέσεως σε άλλο δικαιοδοτικό όργανο, δικές τους παραλείψεις που έλαβαν χώρα στη πρωτοβάθμια διαδικασία⁷.

Τα ένδικα μέσα ωστόσο δεν είναι απαλλαγμένα και από ορισμένες αδυναμίες⁸:

- α) Η χρονική επιμήκυνση και η οικονομική επιβάρυνση της δικαστικής δικαιοδοσίας, με όλες τις εντεύθεν συνέπειες σε επίπεδο i) εξυπηρέτησης των σκοπών της ποινής και ii) κόστους απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.
- β) Ο κίνδυνος μεταβολής μιας ορθής δικαστικής απόφασεως σε εσφαλμένη. Τα ένδικα μέσα αποτελούν ένα μεταγενέστερο έλεγχο της

6. Η αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί αξίωση συνταγματικής περιοχής (βλ. άρθρο 93 παρ. 3 Συντάγματος).

7. Βλ. σχετικά *Κεραμείς Κωνσταντίνος*, Ένδικα Μέσα, 2007, σελ. 7.

8. Για όσα έπονται ως προς τα μειονεκτήματα των ενδίκων μέσων βλ. *Κεραμείς Κωνσταντίνος*, όπ.π., σελ. 3 επ., *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος I Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 4 επ..

πρωτοβάθμιας κρίσης. Αυτός ο έλεγχος, συνιστά εγγύηση που μπορεί κάποτε να έχει αντίστροφη λειτουργία.

Από την επισκόπηση των παραπάνω παρατιθέμενων πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των ενδίκων μέσων, προκύπτει σαφέστατα η ποιοτική και ποσοτική υπεροχή των πρώτων. Εάν παρατηρήσει κανείς τους λόγους που υπαγορεύουν την ύπαρξη των ενδίκων μέσων θα διαπιστώσει ότι ο μηχανισμός λειτουργίας τους έχει δύο όψεις⁹. Η πρώτη είναι προσανατολισμένη στην ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος για έκδοση αντικειμενικά δίκαιης αποφάσεως και εκδηλώνεται κυρίως με την αναγνωριζόμενη στον εισαγγελέα βασικά και στον πολιτικώς ενάγοντα δευτερευόντως δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων σε βάρος του κατηγορουμένου. Η δεύτερη έχει εγγυητικό χροιά για τον κατηγορούμενο, επιχειρώντας να ουσιαστικοποιήσει την προστασία του. Εκδηλώσεις της δεύτερης αυτής όψης είναι -μεταξύ άλλων- η απαγόρευση χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου, το επεκτατικό αποτέλεσμα, η υποχρέωση για αυτεπάγγελτη έρευνα ορισμένων λόγων αναιρέσης κ.λπ. Δεν πρέπει βέβαια να παραβλέπεται ότι το δημόσιο ενδιαφέρον για την αναγνώριση στον εισαγγελέα ή στον πολιτικώς ενάγοντα δυνατότητας άσκησης ενδίκων μέσων σε βάρος του κατηγορουμένου, υπολείπεται σαφώς σε ένταση εκείνου που αφορά την αναγνώριση στον κατηγορούμενο δυνατότητας άσκησης ενδίκων μέσων προς όφελός του.

9. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 5 επ..

Τα δύο βασικά ένδικα μέσα που αναγνωρίζει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας είναι η έφεση και η αναίρεση. Με την έφεση επιδιώκεται η ολική ή μερική εξαφάνιση ή μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας απόφασης για οποιοδήποτε πραγματικό ή νομικό λόγο, γεγονός που συντελείται με τη νέα επανεξέταση της υπόθεσης. Με την αναίρεση προβάλλεται μόνο συγκεκριμένος νομικής φύσεως λόγος, συγκεκριμένη δηλαδή νομική παράβαση, που συνίσταται σε εσφαλμένη εφαρμογή του ουσιαστικού ή δικονομικού ποινικού δικαίου. Με αυτήν επιδιώκεται η αναίρεση-ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης, που αν επιτευχθεί έχει ως αποτέλεσμα άλλοτε την εκ νέου εκδίκαση της υπόθεσης από το ίδιο ή άλλο (: το αρμόδιο) δικαστήριο και άλλοτε τη διόρθωση του σφάλματος από το δικαστήριο που δικάζει την αναίρεση και την αθώωση του κατηγορουμένου ή την οριστική παύση της ποινικής δίωξης ή την κήρυξή της ως απαράδεκτης ή τη διατήρηση της καταδίκης¹⁰.

1.2. Χορήγηση στον Εισαγγελέα δικαιώματος άσκησης ένδικων μέσων.

Ο εισαγγελέας δεν είναι διάδικος στην ποινική δίκη, όπως προκύπτει από τα άρθρα 72 και 463 του Κ.Π.Δ.. Ως εκ τούτου το χορηγούμενο σε αυτόν ένδικο μέσο ασκείται στο όνομα της Πολιτείας και με στόχο την επίτευξη της ορθής απονομής της δικαιοσύνης¹¹. Με βάση το άρθρο

10. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 7 επ..

11. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ.68, *Μπουρόπουλος*

464 Κ.Π.Δ. : α) ο εισαγγελέας εφετών και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορούν να ασκήσουν τα αναγνωριζόμενα σε αυτούς ένδικα μέσα, οποιαδήποτε γνώμη ή πρόταση και αν είχαν διατυπώσει κατά τη συζήτηση ύστερα από την οποία εκδόθηκε η απόφαση ή το βούλευμα που προσβάλλεται, είτε οι ίδιοι είτε κατώτερος εκπρόσωπος της εισαγγελικής αρχής¹², β) ο ανώτερος κατά βαθμό εισαγγελέας έχει την ίδια δυνατότητα, ακόμη και αν ο κατώτερος αποδέχτηκε την απόφαση. Η έννοια του όρου "αποδοχή" στο άρθρο 464 εδάφ. β' Κ.Π.Δ. σημαίνει ότι είναι σύμφωνη η πρόταση του εισαγγελέα της έδρας και η συμφωνία αυτή εκδηλώνεται είτε με τη ρητή επισημείωση επί της σχετικής αίτησης άσκησης ενδίκου μέσου, είτε με την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας άσκησης του ενδίκου μέσου¹³ και γ) εάν ο εισαγγελέας αποδέχθηκε την απόφαση ή το βούλευμα ή παραιτήθηκε από το ένδικο μέσο που ο νόμος του χορηγεί, δεν παράγεται δεδικασμένο και δε δημιουργείται άλλο εμπόδιο, ως προς την άσκηση παρόλα αυτά ενδίκου μέσου από αυτόν¹⁴.

Σε όσες περιπτώσεις ο νόμος αναγνωρίζει δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου, αλλά σιωπά ως προς τους

Άγγελος, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας (κατ' άρθρον), τόμος Β', 1957, σελ. 134, Δημόπουλου Αργύριου/Γιαννακέλου Ιωάννη, Άσκηση ενδίκων μέσων από τον Εισαγγελέα, Βασικά σημεία και σχηματική αποτύπωση του θεσμού, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 431, Ζάχαρης Ευάγγελος, Η άσκηση των ενδίκων μέσων από τον Εισαγγελέα, Ποιν. Χρον. 2004, σελ. 197.

12. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 68, Α.Π. 397/1966, Ποιν. Χρον. 1967, σελ. 18.

13. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 68.

14. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 68.

δικαιούμενους σε άσκησή του (: όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των άρθρων 371 παρ. 4, 429 παρ. 2, 476 παρ. 2 και 561 εδάφ. 1 Κ.Π.Δ.), ως τέτοιοι θεωρούνται τόσο οι διάδικοι, με την προϋπόθεση συνδρομής στο πρόσωπό τους εννόμου συμφέροντος, όσο και ο εισαγγελέας¹⁵. Όπου ο νόμος ορίζει ρητά το δικαιούμενο σε άσκηση ενδίκου μέσου πρόσωπο παραλείποντας τον εισαγγελέα (: όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των άρθρων 302 παρ.3, 310 παρ. 2 και 562 Κ.Π.Δ.), ο τελευταίος δεν δικαιούται σε άσκηση του ενδίκου μέσου¹⁶. Σε όσες περιπτώσεις ο νόμος χορηγεί το ένδικο μέσο στον εισαγγελέα, χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό (: όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των άρθρων 487, 489, 551 παρ. 1, 565, 566 και 569 Κ.Π.Δ.), ως τέτοιος νοείται ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση ή το βούλευμα που προσβάλλεται¹⁷.

Σε όσες περιπτώσεις ο νόμος δεν χορηγεί δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου στον ανώτερο εισαγγελέα, αυτός μπορεί κατά το άρθρο 24 παρ. 5 του Ν.1756/1988, να παραγγείλει στον κατώτερό του εισαγγελέα να ασκήσει το χορηγούμενο (στον τελευταίο) ένδικο μέσο. Στην

-
15. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2634.
 16. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 69.
 17. Τούτο διότι όπου ο νόμος θέλησε να χορηγήσει το ένδικο μέσο και σε ανώτερο του εισαγγελέα του δικαστηρίου εισαγγελικό λειτουργό, εκφράστηκε ρητά (όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των άρθρων 479, 483 παρ. 2 και 3, 486 παρ.1, 490, 505 παρ. 1 και 2 και 506 Κ.Π.Δ.), βλ. σχετικά *Δέδες Χρίστος*, Ποινική Δικονομία, 1990, σελ. 560, *Μαργαρίτης Μιχαήλ*, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2008, σελ. 918, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 69.

περίπτωση αυτή, το ένδικο μέσο θεωρείται ότι ασκήθηκε από τον κατώτερο εισαγγελέα και πρέπει να τηρείται η τασσόμενη γι' αυτόν προθεσμία¹⁸.

Όμως, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να ασκήσει το χορηγούμενο σε αυτόν ένδικο μέσο και διά του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, δίνοντας σχετική παραγγελία σε αυτόν. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών εκφράζει τη βούληση του εισαγγελέα εφετών και το ένδικο μέσο ασκείται εντός της προθεσμίας που τάσσεται για τον εισαγγελέα εφετών¹⁹.

Πάντως η άσκηση του ενδίκου μέσου από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, δεν εμποδίζει την ταυτόχρονη άσκηση του ίδιου ενδίκου μέσου από τον εισαγγελέα εφετών. Σε αυτήν την περίπτωση : α) εάν οι λόγοι των δύο ενδίκων μέσων συμπίπτουν, το αρμόδιο δικαστήριο ή δικαστικό συμβούλιο αποφαινεται για ένα μόνο από τα ένδικα μέσα και β) εάν οι λόγοι των δύο ενδίκων μέσων είναι διαφορετικοί, το δικαστήριο ή το συμβούλιο αποφαινεται ξεχωριστά για το καθένα, γιατί με το κάθε ένδικο μέσο από αυτά η υπόθεση μεταβιβάζεται κατά το μέρος που οι λόγοι του αφορούν²⁰.

Ως εισαγγελέας δεν νοείται ο εισαγγελεύων ειρηνοδίκης ή παισιματοδίκης και έτσι ο τελευταίος δεν

18. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 70, *Παπασπύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 46.

19. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 70.

20. Βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 70, *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Γ', 1977, σελ. 103.

έχει δικαίωμα άσκησης ένδικου μέσου²¹. Ειδικότερα, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 27, 33 και 278 του Οργανισμού Δικαστηρίων και του άρθρου 27 Κ.Π.Δ., συνάγεται ότι ο ειρηνοδίκης ή πταισματοδίκης αναπληρώνει τον εισαγγελέα πρωτοδικών, μόνο στις δημόσιες συνεδριάσεις του ακροατηρίου του μονομελούς ή τριμελούς πλημμελειοδικείου και όχι σε όλες τις αρμοδιότητες του εισαγγελέα. Μόνο ο αντιεισαγγελέας πρωτοδικών ή ο έμμισθος εισαγγελικός πάρεδρος ή ο νεότερος δικαστής (πρωτοδίκης) μπορούν να αναπληρώσουν τον εισαγγελέα πρωτοδικών σε όλες του τις αρμοδιότητες. Κατά συνέπεια, ο ειρηνοδίκης ή πταισματοδίκης αναπληρώνει τον κωλυόμενο εισαγγελέα ή αντιεισαγγελέα μόνο στο ακροατήριο και πουθενά άλλου²².

Τέλος, όταν το ένδικο μέσο ασκείται από τον αντιεισαγγελέα, δεν είναι απαραίτητο να δηλώνεται στην σχετική έκθεση ότι η άσκηση γίνεται ύστερα από παραγγελία του προϊσταμένου εισαγγελέα. Η σχετική έγκριση αρκεί να είναι και σιωπηρή και ως εκ τούτου τεκμαίρεται κατ' αρχήν ως υπάρχουσα. Ωστόσο, εάν αποδειχθεί ότι ο αντιεισαγγελέας ενήργησε παρά τη ρητή απαγόρευση του εισαγγελέα, τότε το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο, καθότι έχει ασκηθεί από μη δικαιούμενο πρόσωπο²³.

21. Βλ. σχετικά *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2634, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 71.

22. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 71.

23. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 71-72, *Μαργαρίτης Μιχαήλ*, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2008, σελ.919.

Ο εισαγγελέας δικαιούται σε άσκηση του ενδίκου μέσου και αποκλειστικά υπέρ του κατηγορουμένου. Σε αυτή την περίπτωση, η χειροτέρευση της θέσης του τελευταίου δεν είναι επιτρεπτή. Αν όμως το ένδικο μέσο ασκηθεί από τον εισαγγελέα σε βάρος του κατηγορουμένου, το δικαστήριο μπορεί είτε να χειροτερεύσει είτε να βελτιώσει τη θέση του²⁴.

Για την άσκηση ενδίκου μέσου από τον εισαγγελέα, δεν απαιτείται η απόδειξη εννόμου συμφέροντος. Η αποδέσμευση από την υποχρέωση αυτή απορρέει από την ιδιότητά του ως οργάνου της δικαιοσύνης²⁵. Κατ' εξαίρεση είναι αναγκαία η απόδειξη συνδρομής συμφέροντος και για τον εισαγγελέα στην περίπτωση του άρθρου 70 Κ.Π.Δ., όπου αυτός ασκεί την πολιτική αγωγή για τον μη έχοντα νόμιμα διορισμένο αντιπρόσωπο ανίκανο λόγω ψυχικής νόσου ή για το ζημιωθέν δημόσιο²⁶. Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο εισαγγελέας δεν έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει ένδικο μέσο υπέρ των απαιτήσεων του πολιτικώς ενάγοντα, την ικανοποίηση των οποίων δικαιούται να απαιτήσει μόνο ο ζημιωθείς από το έγκλημα²⁷.

24. Βλ. σχετικά *Καρράς Αργύριος*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2011, σελ. 840.

25. Βλ. σχετικά *Καρράς Αργύριος*, όπ.π., σελ. 812.

26. Για την περίπτωση αυτή βλ. *Βούλγαρης Δημήτριος*, σε συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του Μαργαρίτη Λάμπρου, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος πρώτος, 2012, σελ. 365-366.

27. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος I Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 76-77.

2. Έφεση εναντίον καταδικαστικών αποφάσεων από τον Εισαγγελέα κατ' άρθρο 489 Κ.Π.Δ..

Όπως προκύπτει από το άρθρο 489 παρ. 1 Π.Κ., δικαίωμα έφεσης έχει -πέραν του κατηγορουμένου- και ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατήγορος. Προκειμένου να είναι βεβαίως εκκλητή για τον εισαγγελέα ή τον δημόσιο κατήγορο η απόφαση, θα πρέπει να είναι εκκλητή και για τον κατηγορούμενο· οι προϋποθέσεις εκκλητού αφορούν όλα τα δικαιούμενα σε άσκηση έφεσης κατά το εν λόγω άρθρο πρόσωπα. Τούτο μάλιστα σε αντίθεση με ότι ισχύει για την έφεση του εισαγγελέα του ανώτερου βαθμού δικαστηρίου, ο οποίος κατά το άρθρο 490 Κ.Π.Δ., έχει δικαίωμα έφεσης εναντίον κάθε καταδικαστικής απόφασης, ανεξαρτήτως του εκκλητού της ή όχι για τον κατηγορούμενο²⁸.

Ο εισαγγελέας του άρθρου 489 Κ.Π.Δ. είναι ο διορισμένος στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση εισαγγελέας, αλλά και ο εκπρόσωπος του τελευταίου εισαγγελέας (νεότερος εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας) που μετείχε στη συζήτηση της υπόθεσης. Μάλιστα, το δικαίωμα εφέσεως ανήκει και στους δύο εισαγγελείς, με εξαίρεση την περίπτωση κατά την οποία ο διορισμένος στο δικαστήριο εισαγγελέας απαγόρευσε στον παραστάνα στη συζήτηση την άσκηση έφεσης, οπότε και η τυχόν ασκηθείσα έφεση είναι απαράδεκτη. Όμως ο εισαγγελέας δικαιούται να

28. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 210, *Μπουρόπουλος Άγγελος*, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας (κατ' άρθρον), τόμος Β', 1957, σελ. 220, *Παπασπύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 41.

παραγγέλλει στον εκπρόσωπό του την άσκηση έφεσης, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.1756/1988, οπότε και ο εκπρόσωπος έχει υποχρέωση συμμόρφωσης ακόμη και αν έχει αντίθετη άποψη²⁹.

Κατά των αποφάσεων του πταισματοδικείου, έφεση ασκεί ο δημόσιος κατηγορος, όπως προκύπτει από το άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ.. Από τις ρυθμίσεις των άρθρων 489 και 490 Κ.Π.Δ. προκύπτει ότι ο εισαγγελέας δεν μπορεί να ασκήσει την έφεση αντί του δημοσίου κατηγορού, ούτε να παραγγέλλει στον τελευταίο να ασκήσει το δικαίωμά του. Μοναδική περίπτωση κατά την οποία δύναται ο εισαγγελέας να ασκήσει έφεση κατά απόφασης πταισματοδικείου, είναι αυτή του άρθρου 4 παρ. 4 εδαφ. γ' του Ν.1756/1988, που δίνει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών τη δυνατότητα να παρίσταται στο πταισματοδικείο. Σχετικό ζήτημα γεννάται στην περίπτωση κατά την οποία κατ' άρθρο 27 παρ. 2 Κ.Π.Δ. έχει ανατεθεί η ποινική δίωξη στον πταισματοδίκη και το πταισματοδικείο συγκροτείται από αυτόν μόνο, χωρίς παράσταση δημοσίου κατηγορού. Όποτε ερωτάται ποιός ασκεί το δικαίωμα της έφεσης στην περίπτωση αυτή. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού από τον πταισματοδίκη δεν είναι δυνατή· διότι το δικαίωμα έφεσης ανήκει κατ' άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ. στο δημόσιο κατηγορο (: κατηγορούσα αρχή στο πταισματοδικείο), ενώ ο πταισματοδίκης, παρόλο ότι του έχουν ανατεθεί

29. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 210, *Παπασπύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 42.

καθήκοντα ασκούντος την ποινική δίωξη, δεν είναι δημόσιος κατήγορος, όπως προκύπτει εξ' αντιδιαστολής από το άρθρο 27 παρ. 3 Κ.Π.Δ.. Συνεπώς στην περίπτωση αυτή, καθώς και στην περίπτωση όπου καταδικάσαν δικαστήριο είναι το ειρηνοδικείο (άρθρο 116 παρ.1 Κ.Π.Δ.), η έφεση ασκείται μόνο από τον εισαγγελέα, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 490 Κ.Π.Δ.³⁰.

Το δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα ή του δημοσίου κατηγορούμενου μπορεί να ασκηθεί είτε υπέρ είτε κατά του καταδικασθέντος. Έτσι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει τις ακόλουθες επιλογές : να απαλλάξει τον κατηγορούμενο από την κατηγορία ή να μειώσει την ποινή ή να κηρύξει ενοχή για ηπιότερη μορφή της ίδιας πράξης (κατ' επιτρεπτή μεταβολή του νομικού χαρακτηρισμού) ή να επιβάλλει μεγαλύτερη της επιβληθείσας ποινής ή να κηρύξει ενοχή για βαρύτερη μορφή της ίδιας πράξης (κατ' επιτρεπτή μεταβολή του νομικού χαρακτηρισμού) ή να επιβάλλει πρόσθετες, παραληφθείσες από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ποινές. Το ότι η έφεση του εισαγγελέα ή του δημοσίου κατηγορούμενου μπορεί να ασκηθεί υπέρ του κατηγορούμενου, προκύπτει από το άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ., όπου τίθεται η δυνατότητα άσκησης έφεσης από τον εισαγγελέα ή δημόσιο κατήγορο και από τον κατηγορούμενο υπό τις ίδιες προϋποθέσεις. Όμως, δεν ορίζεται στο άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ. εάν η έφεση του εισαγγελέα ή δημοσίου κατηγορούμενου μπορεί να ασκηθεί κατά του κατηγορούμενου, κάτι που αντίθετα προβλέπεται ρητά στο άρθρο 490 Κ.Π.Δ.. Παρά ταύτα, από τα άρθρα

30. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 210-211.

464, 470 και 490 Κ.Π.Δ., σε συνδυασμό με τη νομική φύση του εισαγγελικού θεσμού, δεν καταλείπεται αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα άσκησης έφεσης από τον εισαγγελέα ή το δημόσιο κατήγορο κατά του κατηγορουμένου³¹. Η υπέρ ή κατά του κατηγορουμένου άσκηση έφεσης πρέπει να δηλώνεται στη σχετική έκθεση. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, τον πρώτο λόγο έχει η φύση των λόγων που προβάλλονται³².

Σύμφωνα με το άρθρο 464 Κ.Π.Δ., το υπέρ ή κατά του κατηγορουμένου δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα υφίσταται οποιαδήποτε γνώμη και αν διατύπωσε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης. Βέβαια στο άρθρο 464 Κ.Π.Δ. και συγκεκριμένα στα αναφερόμενα εκεί πρόσωπα, δεν περιλαμβάνεται ο δημόσιος κατήγορος. Ωστόσο, θα πρέπει να γίνει δεκτή η συμπερίληψη και του συγκεκριμένου προσώπου, με γνώμονα τα άρθρα 27 και 489 Κ.Π.Δ.. Επιπλέον, στην περίπτωση άσκησης έφεσης τόσο από τον κατηγορούμενο όσο και από τον εισαγγελέα ή δημόσιο κατήγορο υπέρ αυτού οι εφέσεις συμπορεύονται αλληλοσυμπληρούμενες ανάλογα με τους προβαλλόμενους λόγους³³.

Η διάταξη του άρθρου 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ. χορήγησε στον εισαγγελέα ή το δημόσιο κατήγορο δικαίωμα έφεσης και στην περίπτωση που η απόφαση είναι εκκλητή μόνο

-
31. Βλ. σχετικά *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 43.
 32. Βλ. σχετικά *Παπασύρου Σπύρος*, όπ.π., σελ. 43.
 33. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 212, *Παπασύρου Σπύρος*, όπ.π., σελ. 44.

με βάση το ύψος της επιδικασθείσας αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης. Αυτό έγινε, για να καταστεί εκκλητή η απόφαση και κατά τα υπόλοιπα κεφάλαια, για τα οποία είναι ανέκκλητη. Συνακόλουθα, κατά την ορθότερη άποψη³⁴, ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατήγορος δεν μπορεί να προσβάλλει το συγκεκριμένο κεφάλαιο της απόφασης, μιας και αφορά τις ιδιωτικές απαιτήσεις των διαδικών (με εξαίρεση την περίπτωση του άρθρου 70 Κ.Π.Δ., όπου ο εισαγγελέας ενεργεί ως πολιτικός ενάγων).

Ο όρος "εισαγγελέας" στο άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ. υποδηλώνει τον του εκδόντος την καταδικαστική απόφαση δικαστηρίου εισαγγελέα. Σχετικό ζήτημα ανακύπτει σε ότι αφορά το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο και συγκεκριμένα, ως προς το εάν δικαιούχος άσκησης έφεσης κατ' άρθρο 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ. στην περίπτωση αυτή είναι ο μετάσχων στη συζήτηση εισαγγελέας πλημμελειοδικών ή ο εισαγγελέας εφετών. Το άρθρο 8 παρ. 4 Κ.Π.Δ. ορίζει σχετικά: "Ο εισαγγελέας των εφετών (ή άλλος εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας του ίδιου εφετείου) ασκεί καθήκοντα εισαγγελέα στο μικτό ορκωτό εφετείο της έδρας του και στα μικτά ορκωτά δικαστήρια της έδρας και της περιφέρειάς του, στα οποία προσδιορίζει και τις υποθέσεις· μπορεί επίσης να αναθέτει σε εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα πρωτοδικών να εκτελεί καθήκοντα εισαγγελέα στα μικτά ορκωτά δικαστήρια της έδρας και της περιφέρειάς του". Επιπλέον, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί, κατ' άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., να προσβάλλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση του μικτού ορκωτού δικαστηρίου

34. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 212.

και άρα και αυτή του άρθρου 489 Κ.Π.Δ.. Ως εκ τούτου, το ζήτημα κατά βάση δημιουργείται ως προς την αναγνώριση ή μη δικαιώματος στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ορθότερη φαίνεται η άποψη μη αναγνώρισης δικαιώματος έφεσης, κατ' άρθρο 489 Κ.Π.Δ., στον παραστάνα κατά τη συζήτηση εισαγγελέα πρωτοδικών εναντίον των αποφάσεων των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, για τους εξής λόγους³⁵: α) ασκεί καθήκοντα εισαγγελέα στο μικτό ορκωτό δικαστήριο κατά ρητή πρόβλεψη του νόμου (άρθρο 8 παρ. 4 εδαφ. α' Κ.Π.Δ.), β) ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να αναθέτει σε εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα πρωτοδικών να εκτελεί καθήκοντα στο μικτό ορκωτό δικαστήριο. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο εισαγγελέας εφετών χάνει ή ο εισαγγελέας πρωτοδικών αποκτά την ιδιότητα του εισαγγελέα του μικτού ορκωτού δικαστηρίου. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το ότι σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης, τη νέα δικάσιμο ορίζει (όπως και την αρχική) ο εισαγγελέας εφετών και όχι ο εισαγγελέας πρωτοδικών, γ) η δυνατότητα ανάθεσης καθηκόντων εισαγγελέα μικτού ορκωτού δικαστηρίου στον εισαγγελέα πρωτοδικών, εξυπηρετεί ανάγκες πρακτικής υφής· διότι είναι αδύνατο ο εισαγγελέας εφετών να παρίσταται στην έδρα όλων των μικτών ορκωτών

35. Για όσα έπονται βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 213-214, ο ίδιος, Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών και έφεση κατά αποφάσεως Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 49 επ., *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης, 2012, σελ. 601, *Αδάμπας Βασίλειος*, Παρατηρήσεις στην Α.Π. 1042/2013, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 29 επ.. Πάντως η τελευταία απόφαση (Α.Π. 1042/2013, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 28 επ.), προσχωρεί λανθασμένα στην αντίθετη άποψη.

δικαστηρίων της περιφέρειάς του, δ) "η ανάθεση καθηκόντων εισαγγελέα" στην οποία αναφέρεται το άρθρο 8 παρ. 4 εδαφ. β' Κ.Π.Δ., διαφοροποιείται σαφώς από την υποκατάσταση του εισαγγελέα εφετών από τον εισαγγελέα πρωτοδικών, ε) όσο υπάρχει, κατ' άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., το απεριόριστο δικαίωμα του εισαγγελέα εφετών για προσβολή με έφεση οποιασδήποτε καταδικαστικής απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και μάλιστα με προθεσμία μεγαλύτερη εκείνης του άρθρου 489 Κ.Π.Δ., δεν υφίσταται κανένας ουσιαστικός λόγος για την αναγνώριση αυτοτελούς παράλληλου δικαιώματος κατ' άρθρο 489 Κ.Π.Δ. στον εισαγγελέα πρωτοδικών, στ) η άσκηση έφεσης εναντίον καταδικαστικής απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου είναι σοβαρή υπόθεση και δεν θα πρέπει να αφεθεί στην πρωτοβουλία του εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα πρωτοδικών, που κατά τεκμήριο υπολείπονται της εμπειρίας και ωριμότητας του εισαγγελέα εφετών, ζ) σύμφωνα με το άρθρο 486 παρ. 2 Κ.Π.Δ., την έφεση κατά αθωωτικής απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου μπορεί να την ασκήσει μόνο ο εισαγγελέας εφετών και η) σωστή προσέγγιση της πρόβλεψης του άρθρου 489 παρ. 1 στοιχ. στ' Κ.Π.Δ. δεν επιτυγχάνεται, όσο παραβλέπεται ότι αυτή προστέθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 969/1979 και ότι με το άρθρο 12 του ίδιου νόμου προστέθηκε και η διάταξη του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ..

3. Έφεση εναντίον καταδικαστικών αποφάσεων ιδίως από τον Εισαγγελέα κατ' άρθρο 490 Κ.Π.Δ..

3.1. Γενικές επισημάνσεις.

Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών και ο εισαγγελέας εφετών έχουν τη δυνατότητα να προσβάλλουν τις καταδικαστικές αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 489 Κ.Π.Δ.. Τη σχετική έφεση ασκούν με την ιδιότητά τους ως εισαγγελέων του δικαστηρίου που εξέδωσε την πληττόμενη δικαιοδοτική κρίση και υπό την προϋπόθεση ότι καταφάσκονται τα τιθέμενα στο συγκεκριμένο άρθρο -κατά περίπτωση- όρια εκκλητού. Αντίθετα, στην περίπτωση του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. οι δύο εισαγγελείς ενεργούν με την ιδιότητά τους ως εισαγγελέων του δευτεροβάθμιου -σε σχέση με το σε πρώτο βαθμό δικάσαν- δικαστηρίου και ανεξαρτήτως της καταφάσεως ή όχι του ορίου εκκλητού³⁶. Κατά συνέπεια, με το άρθρο 490 Κ.Π.Δ. διευρύνονται υπέρ του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και εφετών τα τιθέμενα από το άρθρο 489 Κ.Π.Δ. όρια εκκλητού (για την ακρίβεια οι δύο εισαγγελείς αποδεσμεύονται από τα όρια εκκλητού). Ως εκ τούτου, ορισμένη κατηγορία δικαιοδοτικών κρίσεων υπόκειται σε επανέλεγχο, μόνο με πρωτοβουλία των εισαγγελέων αυτών. Η εξήγηση της νομοθετικής αυτής επιλογής έγκειται στις σκέψεις ότι: α) στις περιπτώσεις των καταδικαστικών αποφάσεων, λόγω των συνεπειών τους, επιβάλλεται να υφίσταται διευρυμένη δυνατότητα επανεξέτασης της υπόθεσης και β) η διευρυμένη αυτή δυνατότητα παρέχεται στον εισαγγελέα του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αφού αυτός λόγω της θέσης

36. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2611.

του μπορεί να εκτιμήσει την αναγκαιότητα της επανεξέτασης³⁷. Πάντως, στο βαθμό που οι εισαγγελείς πλημμελειοδικών και εφετών έχουν δικαίωμα άσκησης έφεσης σύμφωνα με το άρθρο 489 Κ.Π.Δ., υπό την προϋπόθεση κατάφασης του ορίου εκκλητού, η χρησιμότητα του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. θα πρέπει να περιοριστεί στο "επιπλέον". Θα πρέπει λοιπόν να γίνει δεκτό, ότι με το άρθρο αυτό παρέχεται δυνατότητα προσβολής με έφεση, από τους ίδιους εισαγγελείς, απρόσβλητων διαφορετικά κρίσεων³⁸.

Αντικείμενο προσβολής στα πλαίσια του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. είναι κάθε καταδικαστική απόφαση³⁹.

-
37. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 219.
38. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 219-220, ο ίδιος, σε συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος δεύτερος, 2012, σελ. 2731-2732.
39. Έχει υποστηριχτεί πάντως και η άποψη ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. υπάγονται και οι αθωωτικές αποφάσεις, με το επιχείρημα ότι η συγκεκριμένη διάταξη συνιστά υλοποίηση της αποστολής του εισαγγελέα, ως οργάνου αποκλειστικά ταγμένου για την παρακολούθηση και τον έλεγχο όλων ανεξαιρέτως των καταδικαστικών και αθωωτικών αποφάσεων των κατώτερων δικαστηρίων της περιφέρειάς του. Η άποψη αυτή είναι λανθασμένη διότι : α) έρχεται σε αντίθεση με το σαφές γράμμα της εν λόγω διάταξης, β) το σχετικό ζήτημα ήδη αποσαφηνίζεται στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου Κ.Π.Δ.1934, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά επί της ρύθμισης αυτής ότι "ο παρ' ανωτέρω δικαστηρίω διατελών εισαγγελεύς, ... , είναι φυσικόν και σκόπιμον να έχη το δικαίωμα να φέρη οιανδήποτε καταδίκην υπό την κρίσιν του ανωτέρω δικαστηρίου, ..." και γ) η συναφής ερμηνευτική εκδοχή είναι δογματικά ανεπίτρεπτη, καθόσον λειτουργεί σε βάρος του αθωωθέντος κατηγορουμένου. Για τα παραπάνω βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική

Καταδικαστική δε απόφαση είναι αυτή που κηρύσσει ενοχή και επιβάλλει ποινή⁴⁰. Επιπλέον, στο βαθμό που γίνεται λόγος για κάθε καταδικαστική απόφαση, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. εμπίπτουν όχι μόνο οι εκκλητές αλλά και οι ανέκκλητες καταδικαστικές αποφάσεις⁴¹. Άρα, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. εμπίπτουν μόνο, αλλά όλες (εκκλητές και ανέκκλητες), οι καταδικαστικές αποφάσεις⁴².

Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί κατ' άρθρο 24 του Ν.1756/1988 να παραγγείλει τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών να ασκήσει το παρεχόμενο στον τελευταίο δικαίωμα έφεσης, καθώς και να χορηγήσει σε αυτόν την ειδική εντολή να ασκήσει για λογαριασμό του

Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 220.

40. Βλ. Α.Π. 649/1987, Ποιν. Χρον. 1987, σελ. 558, Α.Π. Ολ 5/2000, Ποιν. Χρον. 2000, σελ. 687.
41. Αντίθετη εκδοχή, σύμφωνα με την οποία το συγκεκριμένο άρθρο δεν καταλαμβάνει τις αποφάσεις που κατέστησαν ανέκκλητες διά της ανάλωσης των δύο βαθμών δικαιοδοσίας σε μία δίκη, είναι ομοίως λανθασμένη. Τούτο διότι : α) η χρήση των όρων "κάθε" και "εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 489", οδηγεί με βεβαιότητα στο συμπέρασμα ότι στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. συμπεριλαμβάνεται και η συγκεκριμένη κατηγορία ανέκκλητων καταδικαστικών αποφάσεων και β) σε διαφορετική περίπτωση, ενόψει του άρθρου 489 Κ.Π.Δ., θα έχανε οποιαδήποτε αξία η επιχειρούμενη στο άρθρο 490 Κ.Π.Δ. γενίκευση. Για τα παραπάνω βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 220-221.
42. Βλ. σχετικά *Βουγιούκας Κωνσταντίνος*, Ποινικόν Δικονομικόν Δίκαιον, II, Ειδικόν Μέρος, 1988, σελ. 233, *Δέδες Χρίστος*, Ποινική Δικονομία, 1990, σελ. 557, *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Γ', 1977, σελ. 219, *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης, 2012, σελ. 598-599.

εισαγγελέα εφετών, το παρεχόμενο στον τελευταίο δικαίωμα έφεσης⁴³.

Η κατ' άρθρο 490 Κ.Π.Δ. έφεση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή εφετών ασκείται, κατά ρητή πρόβλεψη του νόμου, είτε υπέρ είτε εναντίον του κατηγορουμένου. Σε περίπτωση άσκησης έφεσης υπέρ του κατηγορουμένου, απαγορεύεται σύμφωνα με το άρθρο 470 εδάφ. α' Κ.Π.Δ. να χειροτερεύσει η θέση του. Αντίθετα, σε περίπτωση άσκησης έφεσης κατά του κατηγορουμένου, το δικαστήριο μπορεί χωρίς να δεσμεύεται από την αρχή του άρθρου 470 Κ.Π.Δ. να χειροτερεύσει τη θέση του κατηγορουμένου⁴⁴. Στην περίπτωση πάντως αυτή, το δικαστήριο δικαιούται και να βελτιώσει τη θέση του κατηγορουμένου ή να τον απαλλάξει πλήρως. Εάν συμπέσουν δύο εφέσεις (του εισαγγελέα του εκδόντος την απόφαση δικαστηρίου κατά το άρθρο 489 Κ.Π.Δ. και του εισαγγελέα εφετών κατά το άρθρο 490 Κ.Π.Δ.), εφόσον οι λόγοι είναι ίδιοι, καθίσταται μάταιη η συζήτηση της δεύτερης⁴⁵.

Σχετικά με την συνεκδίκαση των συναφών εγκλημάτων και την αρχή της ανάλωσης των δύο βαθμών δικαιοδοσίας σε μία δίκη, η Α.Π.124/1988⁴⁶ δέχτηκε τα ακόλουθα :

-
43. Βλ. σχετικά *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 46.
44. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 231-232, Α.Π.1134/1993, Υπερ., σελ. 1303.
45. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2980, *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 46-47.
46. Βλ. Ποιν.Χρον. 1988, σελ. 596.

"Από τη γραμματική και λογική ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 128 παρ. 1, 486 παρ. 1γ', 491 και 493 ΚΠΔ συνάγεται ότι επί συναφών εγκλημάτων υπαγομένων του ενός στην αρμοδιότητα του πταισματοδικείου και του άλλου στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου που τελέστηκαν από περισσότερα πρόσωπα και εκδικάστηκαν από το τελευταίο δικαστήριο ως κατά βαθμόν ανώτερο, μπορεί, εφόσον ο νόμος δεν διακρίνει, να ασκήσει έφεση ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών και κατά της αθωωτικής για τον κατηγορούμενο της πταισματικής παράβασης διάταξης της απόφασης του μονομελούς πλημμελειοδικείου, επιτυχανόμενης έτσι της συνεκδίκασης των συναφών εγκλημάτων που επιβάλλουν οι πιο πάνω διατάξεις, από την ανάγκη της εκ νέου έρευνας από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο όλων των συναφών εγκλημάτων που συνεκδικάστηκαν, για την ορθή στο σύνολό της εκτίμηση της υπόθεσης, όπως επιδιώκει και το άρθρο 128, του οποίου η παρ. 2 παρέχει τη δυνατότητα στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο να δικάσει με μία απόφαση για όλα τα συναφή εγκλήματα και όταν αυτά εκδικάστηκαν στον πρώτο βαθμό με χωριστές αποφάσεις κατά των οποίων ασκήθηκαν αυτοτελώς εφέσεις. Η άποψη ότι με την εκδίκαση του πταίσματος από το μονομελές πλημμελειοδικείο αναλώθηκε ο δεύτερος βαθμός της ποινικής δικαιοδοσίας και γι' αυτό η έφεση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών είναι απαράδεκτη γιατί στρέφεται εναντίον απόφασης για την οποία δεν προβλέπεται το ένδικο μέσο, δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο για την παραπάνω περίπτωση της συνεκδίκασης των συναφών

εγκλημάτων, αφού η αρχή της ανάλωσης των δύο βαθμών της δικαιοδοσίας σε μία δίκη καθιερώνεται στις διατάξεις των άρθρων 291 αρ. 3, 121 εδ. α', 126 παρ. 2, 308 παρ. 4 και 502 παρ. 3 και 4 του ΚΠΔ, όχι όμως και στις παραπάνω διατάξεις που προβλέπουν για την συνεκδίκαση των συναφών εγκλημάτων, από τις οποίες προκύπτει, όπως λέχτηκε το αντίθετο".

3.2. Από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών εκκαλεί, σύμφωνα με το άρθρο 490 παρ. 1 εδαφ. α' Κ.Π.Δ., κάθε καταδικαστική απόφαση: α) των ππαισματοδικείων και στην περίπτωση του άρθρου 116 παρ. 1 Κ.Π.Δ. των ειρηνοδικείων και β) των μονομελών πλημμελειοδικείων της περιφέρειάς του.

Ένα πρώτο ζήτημα που ανέκυψε εν προκειμένω ήταν εάν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορούσε να εκκαλέσει τις αποφάσεις των μονομελών δικαστηρίων ανηλίκων. Υποστήριξη βρήκαν αμφότερες οι απόψεις⁴⁷, ωστόσο επικράτησε ορθά η αρνητική εκδοχή, με το επιχείρημα ότι η έφεση κατά των αποφάσεων του μονομελούς δικαστηρίου ανηλίκων δικάζεται από το εφετείο ανηλίκων. Βέβαια, το υπόψη ζήτημα πλέον δεν τίθεται, καθόσον, κατά το άρθρο 489 παρ. 1 εδαφ. δ' και ε' Κ.Π.Δ. (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 του Ν.3904/2010), ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχει

47. Για μια συνολική θεώρηση του ζητήματος βλ. αντί πολλών *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 221-222, ο ίδιος, σε συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος δεύτερος, 2012, σελ. 2733-2734.

δικαίωμα να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης του μονομελούς και τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων, με την οποία καταδικάστηκε ο ανήλικος σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων (ανεξαρτήτως ύψους) ή επιβλήθηκαν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα και κατά της απόφασης των ίδιων δικαστηρίων, με την οποία ο ανήλικος καταδικάστηκε, στην περίπτωση του άρθρου 130 Π.Κ., σε στερητική της ελευθερίας ποινή (οποιοδήποτε μεγέθους).

Σε ό,τι αφορά τις καταδικαστικές αποφάσεις του τριμελούς πλημμελειοδικείου, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών ασκεί έφεση μόνο με τις προϋποθέσεις του άρθρου 489 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ., αφού η συγκεκριμένη περίπτωση δεν εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 490 παρ. 1 εδαφ. α' Κ.Π.Δ.⁴⁸.

Στο Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας εφετών. Μπορεί όμως αυτός να αναθέτει σε εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα πρωτοδικών να εκτελεί καθήκοντα εισαγγελέα στα Μικτά Ορκωτά Δικαστήρια της έδρας και της περιφέρειάς του (άρθρο 8 παρ. 4 Κ.Π.Δ.). Με την ανάθεση αυτή ωστόσο, δεν εκχωρείται στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών το δικαίωμα του εισαγγελέα εφετών, κατ' άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., να ασκήσει έφεση κατά καταδικαστικής απόφασης⁴⁹.

48. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 222.

49. Το σχετικό ζήτημα αναπτύχθηκε διεξοδικά στην 2η ενότητα της παρούσας εργασίας, στα πλαίσια δηλαδή εξέτασης του δικαιώματος

3.3. Από τον Εισαγγελέα Εφετών.

Ο εισαγγελέας εφετών εκκαλεί, σύμφωνα με το άρθρο 490 παρ. 1 εδάφ. β' Κ.Π.Δ., κάθε καταδικαστική απόφαση: α) των μονομελών δικαστηρίων της περιφέρειάς του, β) των τριμελών πλημμελειοδικείων της περιφέρειάς του και γ) των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων της περιφέρειάς του⁵⁰.

Από τα δύο εδάφια της πρώτης παραγράφου του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. προκύπτει ότι οι καταδικαστικές αποφάσεις των μονομελών πλημμελειοδικείων, μπορούν να εκκληθούν τόσο από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών όσο και από τον εισαγγελέα εφετών.

Ο εισαγγελέας εφετών εκκαλεί επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., κάθε καταδικαστική απόφαση του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και του τριμελούς ή μονομελούς εφετείου της περιφέρειας του εφετείου του. Σε ό,τι αφορά την συγκεκριμένη διάταξη, δημιουργήθηκε ερμηνευτικό πρόβλημα ως προς το εάν αυτή αφορά μόνο αποφάσεις του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων ή καταλαμβάνει και αποφάσεις του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων. Επί του ζητήματος αυτού, που ανέκυψε σε νομολογιακό επίπεδο, βρήκαν υποστήριξη αμφότερες οι παραπάνω απόψεις.

άσκησης έφεσης εναντίον καταδικαστικής απόφασης από τον εισαγγελέα κατ' άρθρο 489 Κ.Π.Δ..

50. Βλ. σχετικά *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Γ', 1977, σελ. 220, *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2972-2980, *Μπουρόπουλος Άγγελος*, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας (κατ' άρθρον), τόμος Β', 1957, σελ. 225-226.

Ο Αρβανίτης⁵¹ τάχθηκε υπέρ της ένταξης και των αποφάσεων του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., εισφέροντας τα εξής επιχειρήματα : α) το τριμελές εφετείο δικάζει ως δευτεροβάθμιο και πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο με πολλαπλές αρμοδιότητες και σε όλες τις περιπτώσεις έχει την ίδια σύνθεση, β) όπου ο νόμος αναφέρει το τριμελές εφετείο, χωρίς άλλη διάκριση, εννοεί το δικαστήριο αυτό με όλες του τις αρμοδιότητες, ενώ όπου ο νόμος ήθελε τη διάκριση και διαφορετική ρύθμιση αναφέρει ρητά το τριμελές εφετείο για κακουργήματα και το τριμελές εφετείο για πλημμελήματα, όπως συμβαίνει στις διατάξεις των άρθρων 486 παρ. 1 εδάφ. γ' και 2, καθώς και 489 παρ. 1 εδάφ. γ' Κ.Π.Δ. και γ) εφόσον στο άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. ορίζεται ότι ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση του τριμελούς εφετείου της περιφέρειάς του, χωρίς σχετική διάκριση είναι αναμφισβήτητο ότι το δικαίωμα αυτό του εισαγγελέα εφετών περιλαμβάνει τις καταδικαστικές αποφάσεις του τριμελούς εφετείου (που εκδίδονται σε πρώτο βαθμό), όχι μόνο για κακουργήματα, αλλά και για πλημμελήματα.

Το σχετικό ζήτημα, σε νομολογιακό επίπεδο παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, η οποία με την υπ' αριθ. 17/2001 απόφασή της⁵², μνημονεύοντας τις διατάξεις του άρθρου 490 παρ. 1 εδάφ. β' και 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ., δέχτηκε τα εξής : "Από τις

51. Βλ. σχετικά *Αρβανίτης Γεώργιος*, Παρατηρήσεις στην Πεντ.Εφ.Πατρ. 125/1999, Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 155.

52. Βλ. σχετικά Α.Π.Ολ. 17/2001, Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 1006.

διατάξεις αυτές συνάγεται ότι ο εισαγγελέας εφετών έχει το δικαίωμα να ασκεί έφεση, ανεξάρτητα από την ποινή που έχει επιβληθεί, και να φέρει οποιαδήποτε καταδικαστική απόφαση υπό την κρίση ανώτερου δικαστηρίου, είτε υπέρ είτε κατά του κατηγορουμένου και, ειδικότερα, κατά καταδικαστικών αποφάσεων του τριμελούς εφετείου, που δικάζει ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο πλημμελήματα (άρθρο 111 αριθ. 7 ΚΠΔ), αφού ο νόμος αναφέρεται γενικά σε αποφάσεις του τριμελούς εφετείου, χωρίς να διακρίνει αν πρόκειται για αποφάσεις τριμελούς εφετείου κακουργημάτων ή για αποφάσεις τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων, άρα δεν εξαιρεί την τελευταία αυτή περίπτωση. Δεν συντρέχει δε λόγος να απομακρυνθεί ο ερμηνευτής από το γράμμα της διάταξης, διότι πρόκειται για όμοιες περιπτώσεις και επομένως η εκδοχή ότι πρωτοβάθμιες αποφάσεις του τριμελούς εφετείου επί πλημμελημάτων δεν μπορούν να προσβληθούν από τον εισαγγελέα εφετών με έφεση θα ήταν ανακόλουθη". Συνεπώς, ο Άρειος Πάγος έκανε δεκτό ότι ο όρος "τριμελές εφετείο" στο άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. υποδηλώνει τόσο το τριμελές εφετείο κακουργημάτων, όσο και το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων και κατά τούτο, το αναγνωριζόμενο από τη διάταξη αυτή δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα εφετών, καταλαμβάνει όλες τις καταδικαστικές αποφάσεις του τριμελούς εφετείου (κακουργημάτων και πλημμελημάτων).

Ο Παπαδαμάκης⁵³ τάχθηκε υπέρ της ορθότητας της ως άνω απόφασης, με την ακόλουθη σειρά σκέψεων: με τη

53. Βλ. σχετικά Παπαδαμάκης Αδάμ, Παρατηρήσεις στην Α.Π.Ολ. 17/2001, Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 1007.

διάταξη του άρθρου 489 Κ.Π.Δ. παρέχεται δικαίωμα στον εισαγγελέα του δικαστηρίου που δίκασε την υπόθεση να ασκήσει έφεση κατά της καταδικαστικής απόφασης υπό τις διαγραφόμενες στην ίδια διάταξη προϋποθέσεις εκκλητού. Όπου ο νομοθέτης θέλησε να χορηγήσει το ένδικο μέσο και σε ανώτερο εισαγγελέα, εκφράστηκε ρητά και ειδικά, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ.. Σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και του τριμελούς εφετείου της περιφέρειας του εφετείου του. Εφόσον μάλιστα ο νόμος δεν "διακρίνει", δεν τίθεται καν θέμα αναζήτησης ορίου εκκλητού της απόφασης. Αυτό σημαίνει ότι το δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα εφετών αφορά σε κάθε καταδικαστική απόφαση του τριμελούς εφετείου, τόσο όταν δικάζει κακούργημα όσο και όταν δικάζει πλημμέλημα κατ' άρθρο 111 παρ. 7 Κ.Π.Δ.. Εκείνο μάλιστα που διαφοροποιεί την ευχέρεια του εισαγγελέα εφετών να προσβάλλει με έφεση καταδικαστική απόφαση του τριμελούς εφετείου, από εκείνη του εισαγγελέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση (άρθρο 489 Κ.Π.Δ.) είναι η αποδέσμευσή του από τα όρια εκκλητού.

Ο Καρράς⁵⁴, τάχθηκε υπέρ της αντίθετης άποψης, σύμφωνα με την οποία στο ρυθμιστικό πεδίο της διάταξης του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. δεν εντάσσονται και οι αποφάσεις του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων, με τα

54. Βλ. σχετικά *Καρράς Αργύριος*, Κριτική επισκόπηση της ποινικής δικονομικής νομολογίας της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου των ετών 2001 και 2002, Ποιν. Λογ. 2003, σελ. 5 επ..

εξής επιχειρήματα : α) στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου Κ.Π.Δ. η ρύθμιση του σημερινού άρθρου 490 παρ. 1 δικαιολογείται με το επιχείρημα ότι δίνεται το ένδικο μέσο της έφεσης, ανεξάρτητα από την επιβληθείσα ποινή, μόνο όμως στον εισαγγελέα, που διατελεί στο ανώτερο δικαστήριο που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση, επειδή ο εισαγγελέας αυτός έχει την ανώτερη εποπτεία των κατώτερων δικαστηρίων. Ενόψει αυτού, ο εισαγγελέας εφετών δεν έχει δικαίωμα να ασκεί έφεση κατά οποιασδήποτε καταδικαστικής απόφασης του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, αφού δεν διατελεί σε ανώτερο δικαστήριο, β) ο εισαγγελέας εφετών έχει το δικαίωμα να ασκήσει έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης του τριμελούς εφετείου για πλημμελήματα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 489 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ., εφόσον με αυτή καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος στις προβλεπόμενες εκεί ποινές, γ) η επίκληση της ρύθμισης της παρ. 2 του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. φαίνεται προβληματική, αφού αυτή έχει προστεθεί μεταγενέστερα ενόψει της καθιέρωσης του δεύτερου βαθμού στα κακουργήματα και επομένως, η έκταση ισχύος της περιορίζεται στο συγκεκριμένο αυτό ζήτημα και δ) με την παραδοχή του Αρείου Πάγου μένει χωρίς αντίκρισμα η πρόβλεψη του άρθρου 489 Κ.Π.Δ., αφού μπορεί ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών ή εφετών, κατά το άρθρο 490 Κ.Π.Δ., να ασκεί έφεση σε κάθε περίπτωση ανεξάρτητα από την επιβαλλόμενη ποινή.

Προς την ίδια ως άνω κατεύθυνση κινείται και ο Κονταξής⁵⁵, με τα ακόλουθα επιχειρήματα : α) η παρ. 2 του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. προστέθηκε με το Ν.969/1979, ο οποίος εισήγαγε το δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας στα κακούργηματα, ενώ ο Ν.1649/1986 με το να προβλέπει ότι όπου ορίζεται πενταμελές εφετείο νοείται το τριμελές εφετείο μετέβαλε απλώς την αρμοδιότητα και δεν χορήγησε δικαίωμα εφέσεως στον εισαγγελέα εφετών, β) σε διαφορετική περίπτωση, δεν είχε λόγο ύπαρξης το εδάφ. γ' του άρθρου 489 παρ. 1 Κ.Π.Δ., ενόψει της ύπαρξης του εδάφ. στ' της αυτής παραγράφου του ίδιου άρθρου και γ) το γεγονός ότι το ίδιο δικαστήριο δικάζει και κακούργηματα και πλημμελήματα, δεν σημαίνει πως και η απόφασή του για κακούργημα είναι το ίδιο με την απόφασή του για πλημμέλημα, αφού άλλες συνέπειες έχει μια καταδίκη για πλημμέλημα και άλλες για κακούργημα.

Ο Μαργαρίτης⁵⁶, τάχθηκε υπέρ της ορθότητας της απόφασης του Αρείου Πάγου, με την εξής σειρά σκέψεων : πράγματι στην ΑιτΕκθΣχΚΠΔ 1934 (: άρθρο 499) επιχειρείται να δικαιολογηθεί το δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα εφετών, με επίκληση της ιδιότητάς του ως προσώπου έχοντος την ανώτερη εποπτεία των κατώτερων δικαστηρίων. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι με την ίδια διάταξη του Σχεδίου αναγνωριζόταν αντίστοιχο δικαίωμα στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών,

55. Βλ. σχετικά *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2979.

56. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 229-230.

για τον οποίο η παραπάνω επισήμανση δεν ισχύει. Εξάλλου, είναι γεγονός ότι η επίμαχη ρύθμιση της παρ. 2 του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. προστέθηκε με τον εισάγοντα το δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας στα κακούργηματα Ν.969/1979· από αυτό και μόνο όμως, δεν συνάγεται αναγκαία ότι ο λειτουργικός της προορισμός επικεντρώνεται αποκλειστικά στα κακούργηματα, αφενός γιατί αρύθμιστη τότε ύλη δεν ήταν μόνο τα κακούργηματα αλλά και τα πλημμελήματα των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας και αφετέρου διότι διαφορετικά θα οδηγούμασταν σε ενδοσυστηματική επιχειρηματολογική (αν όχι και κανονιστική) αντινομία στο μέτρο που και στις δύο περιπτώσεις και επιπλέον σε εκείνη των μικτών ορκωτών δικαστηρίων εισαγγελέας του δικάζοντος σε πρώτο βαθμό δικαστηρίου είναι ο εισαγγελέας εφετών. Από την άλλη πλευρά δεν χωρεί αμφιβολία για δύο πράγματα : ότι η γραμματική διατύπωση του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. είναι αδιάστικτη και ότι δεν έχει εντοπιστεί μέχρι σήμερα πειστικός λόγος που θα δικαιολογούσε την αναγωγή των αποφάσεων του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων ως τη μόνη κατηγορία αποφάσεων που δεν την καταλαμβάνει το δικαίωμα εισαγγελικής εφέσεως που το άρθρο 490 Κ.Π.Δ. θεσμοθετεί.

Από την επισκόπηση της προπαρατεθείσας αντικρουόμενης επιχειρηματολογίας, προκύπτει πρόδηλα η υπεροχή σε πειστικότητα των επιχειρημάτων της άποψης που δέχεται ότι στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. εμπίπτουν τόσο οι αποφάσεις του τριμελούς εφετείου κακούργημάτων, όσο και οι αποφάσεις του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων. Ενόψει του γεγονότος

ότι ο νόμος (: άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ.) δεν διακρίνει σχετικά, μεταξύ αποφάσεων του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων και του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων, η γενόμενη εν προκειμένω δεκτή ως ορθότερη άποψη βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με το γράμμα του νόμου, σε αντίθεση με την έτερη υποστηρικθείσα άποψη η οποία δεν βρίσκει έρεισμα στην γραμματική αποτύπωση του άρθρου 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ.: εφόσον συνεκτιμηθεί εδώ και το γεγονός ότι ήδη τα εισφερόμενα επιχειρήματα της αντίθετης άποψης, αντικρούονται και αποδυναμώνονται επαρκώς με τις προαναφερθείσες σκέψεις του καθηγητή Μαργαρίτη, δεν καταλείπεται αμφιβολία περί της ορθότητας της ληφθείσας στο ζήτημα θέσης. Όπως σημειώνει emphatically ο καθηγητής Μαργαρίτης⁵⁷, δεν έχει εκφραστεί μέχρι σήμερα τεκμηριωμένος αντίλογος στην άποψη της Α.Π. Ολ. 17/2001, σύμφωνα με την οποία ο όρος "τριμελές εφετείο" στο άρθρο 490 παρ. 2 Κ.Π.Δ. υποδηλώνει τόσο το τριμελές εφετείο κακουργημάτων, όσο και το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων.

Στο άρθρο 490 Κ.Π.Δ. τίθενται δύο προθεσμίες για την άσκηση του δικαιώματος έφεσης από τους εισαγγελείς πλημμελειοδικών και εφετών. Στην πρώτη παράγραφο προβλέπεται δεκαήμερη προθεσμία, ενώ στη δεύτερη δεκαπενθήμερη. Όπως γίνεται αντιληπτό, η προθεσμία της πρώτης παραγράφου δεν έχει καμία δικαιολογητική αξία, δεδομένου ότι ταυτίζεται με την κοινή δεκαήμερη προθεσμία άσκησης των ενδίκων μέσων (άρθρο 473 παρ.1

57. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 230.

Κ.Π.Δ.)⁵⁸. Αμφότερες οι προθεσμίες των δύο παραγράφων του άρθρου 490 Κ.Π.Δ., αρχίζουν από τη δημοσίευση της απόφασης και όχι από την επίδοση στον εισαγγελέα, ενόψει του ότι η κατ' άρθρο 473 Κ.Π.Δ. θεσπιζόμενη υποχρέωση επίδοσης αφορά τους διαδίκους και μόνο⁵⁹. Επιπλέον, η ημέρα δημοσίευσης της απόφασης δεν υπολογίζεται στην προθεσμία, ενώ η τελευταία παρεκτείνεται έως την επόμενη μη εξαιρετέα ημέρα, εάν η τελευταία ημέρα είναι εξαιρετέα (άρθρο 168 παρ. 1 Κ.Π.Δ.).

Ως εκ τούτου, ο εισαγγελέας εφετών έχει στη διάθεσή του προθεσμία δέκα ημερών για να ασκήσει έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης του μονομελούς και τριμελούς πλημμελειοδικείου και του δικαστηρίου ανηλίκων (μονομελούς και τριμελούς) και προθεσμία δεκαπέντε ημερών, προκειμένου να ασκήσει έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και του τριμελούς ή μονομελούς εφετείου.

Πάντως, εάν αποδειχθεί ότι η απορριφθείσα ως απαράδεκτη έφεση του εισαγγελέα εφετών είχε θεωρηθεί από πλάνη εκπρόθεσμη, η απόφαση του εφετείου αναιρείται για υπέρβαση εξουσίας. Ομοίως για υπέρβαση

58. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 230, όπου επεξηγείται ότι η πρόβλεψη δεκαήμερης προθεσμίας στο άρθρο 490 παρ. 1 Κ.Π.Δ. είχε αξία, ενόσω η κοινή προθεσμία άσκησης των ενδίκων μέσων ήταν πενθήμερη. Έπειτα από τη διεύρυνση της κοινής προθεσμίας από πέντε σε δέκα ημέρες, η πρόβλεψη της δεκαήμερης προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 490 Κ.Π.Δ. απώλεσε την αξία της.

59. Βλ. σχετικά *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Γ', 1977, σελ. 220, *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2980.

εξουσίας αναιρείται η απόφαση του εφετείου και στην αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή έκρινε ως παραδεκτή εκπρόθεσμη έφεση του εισαγγελέα εφετών⁶⁰.

4. Έφεση εναντίον αθωωτικών αποφάσεων.

4.1. Προσδιορισμός της έννοιας της αθωωτικής απόφασης.

Αντικείμενο προσβολής στην περίπτωση του άρθρου 486 Κ.Π.Δ. αποτελούν μόνο οι αθωωτικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου, κεντρικό πρόβλημα στο πεδίο εφαρμογής του είναι η αναζήτηση του περιεχομένου των αθωωτικών αποφάσεων και η οριοθέτησή τους από τις υπόλοιπες μορφές αποφάσεων, δηλαδή τις καταδικαστικές και τις παύουσες οριστικά ή τις κηρύσσουσες απαράδεκτη την ποινική δίωξη.

Αθωωτική απόφαση είναι εκείνη που εκδίδει το δικαστήριο, όταν πείθεται ότι η πράξη που φέρεται ότι διαπράχθηκε δεν έλαβε χώρα ή δεν είναι αξιόποινη ή πως ο κατηγορούμενος δεν την τέλεσε ή ότι συντρέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση λόγος άρσης του αδίκου ή αποκλεισμού ή άρσης του καταλογισμού ή ότι έλαβε χώρα έμπρακτη μετάνοια ή έστω αμφιβάλλει για την τέλεση της πράξης από μέρους του κατηγορουμένου ή για τη συνδρομή λόγου άρσης του αδίκου ή αποκλεισμού ή

60. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 233.

άρσης του καταλογισμού ή για την έμπρακτη μετάνοια⁶¹. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι υφίστανται δύο είδη αθωωτικών αποφάσεων: α) οι αθωωτικές με τη στενή έννοια αποφάσεις, όπου το δικαστήριο κρίνει ότι δεν τελέστηκε καν η αξιόποινη πράξη ή δεν τελέστηκε από τον κατηγορούμενο τέτοια πράξη ή αμφιβάλλει για την τέλεσή της ή την τέλεσή της από τον κατηγορούμενο και β) οι αθωωτικές με την ευρεία έννοια αποφάσεις, όπου το δικαστήριο κρίνει ότι η πράξη τελέστηκε, αλλά συντρέχει λόγος άρσης του αδικού ή αποκλεισμού ή άρσης του καταλογισμού ή έμπρακτη μετάνοια ή αμφιβάλλει για την συνδρομή ενός τέτοιου λόγου ή έμπρακτης μετάνοιας⁶².

Προς την ίδια κατεύθυνση ως προς την οριοθέτηση της έννοιας της αθωωτικής απόφασης κινείται και η νομολογία των ποινικών μας δικαστηρίων. Έτσι γίνεται δεκτό ότι αθωωτική είναι η απόφαση που εκδίδεται όταν η πράξη δεν τελέστηκε καν ή δεν τελέστηκε από τον κατηγορούμενο ή όταν λείπει στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης⁶³. Επίσης, αθωωτική είναι η απόφαση σε περίπτωση συνδρομής λόγου άρσης του αδικού⁶⁴ ή του

61. Βλ. σχετικά *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Α', 1976, σελ. 190 επ., *Καρράς Αργύριος*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2011, σελ. 734 επ..

62. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 66-67.

63. Βλ. σχετικά Α.Π. 649/1987, Ποιν.Χρον. 1987, σελ. 557.

64. Βλ. σχετικά Α.Π. 407/1999, Ποιν.Χρον. 2000, σελ. 37 και Α.Π. 456/2001, Ποιν.Χρον. 2002, σελ. 311, που αφορούν σε περιπτώσεις κατά τις οποίες έγινε δεκτή κατάσταση άμυνας, καθώς και Α.Π. 195/1989, Ποιν.Χρον. 1989, σελ. 764 και Α.Π. 2061/2004, Ποιν.Χρον. 2005, σελ. 741, που αφορούν σε περιπτώσεις κατά τις οποίες έγινε δεκτή κατάσταση ανάγκης.

καταλογισμού⁶⁵, όπως και σε περιπτώσεις έλλειψης του απαιτούμενου εξωτερικού όρου του αξιοποίνου ή συνδρομής έμπρακτης μετάνοιας.

Εν συνεχεία θα γίνει λόγος σε ορισμένες οριακές περιπτώσεις αποφάσεων, όπου ο αθωτικός ή μη χαρακτήρας τους είναι δυσχερώς διαγνώσιμος ή επ' αυτού έχουν υποστηριχτεί αντικρουόμενες απόψεις :

- Στις περιπτώσεις άρσης του καταλογισμού λόγω νοσηρής διατάραξης των πνευματικών λειτουργιών ή κωφαλαλίας, το δικαστήριο -με τη διπλή προϋπόθεση ότι ο κατηγορούμενος έχει τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα για το οποίο ο νόμος απειλεί ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των έξι μηνών και είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια- αθώνει τον κατηγορούμενο και διατάσει τη φυλάκισή του σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα (άρθρα 69, 70 Π.Κ.). Η απόφαση αυτή θεωρείται αθωτική χωρίς η επιβολή του μέτρου ασφαλείας να την καθιστά καταδικαστική⁶⁶.

65. Βλ. σχετικά Α.Π. 1213/1990, ΝοΒ 1990, σελ. 1213, που αφορά σε περίπτωση κατά την οποία έγινε δεκτή συγγνωστή νομική πλάνη, Α.Π. 1430/2009, Ποιν.Δικ. 2010, σελ. 388, που αφορά σε περίπτωση κατά την οποία έγινε δεκτή κατάσταση ανάγκης, Α.Π. 1487/2004, Ποιν.Δικ. 2005, σελ. 142, που αφορά σε περίπτωση κατά την οποία έγινε δεκτή κωφαλαλία, Α.Π. 1650/2008, Ποιν.Δικ. 2009, σελ. 216, που αφορά σε περίπτωση κατά την οποία έγινε δεκτή διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών ή της συνείδησης.

66. Βλ. σχετικά *Συμεωνίδου-Καστανίδου Ελισάβετ* σε Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Ν.Μπιτζιλέκη, Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου, Δίκαιο των Ποινικών

- Σημαντική καινοτομία στο πεδίο των ενδίκων μέσων αποτελεί η ρητή πρόβλεψη για άσκηση (από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα) έφεσης κατά των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων που επιβάλλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Οι αποφάσεις αυτές, μέχρι την τροποποίηση που επέφερε ο Ν. 3904/2010, κρινόταν πάγια ότι ως αθωωτικές δεν προσβάλλονται από τον κατηγορούμενο με το ένδικο μέσο της έφεσης, διότι δεν προβλέπονταν στις περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις του άρθρου 486 Κ.Π.Δ.. Το συγκεκριμένο δικαιοπολιτικά άστοχο αποτέλεσμα είχε εντοπιστεί από την επιστήμη⁶⁷, που πίεζε για νομοθετική αλλαγή, προκειμένου να επιτευχθεί εναρμόνιση με τις επιταγές της "Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού" του ΟΗΕ⁶⁸. Εν προκειμένω αρμόζει

Κυρώσεων, 2008, σελ. 84, Α.Π. 216/1983, ΝοΒ 1983, σελ. 415, Α.Π. 1283/1989, Ποιν.Χρον. 1990, σελ. 559.

67. Βλ. σχετικά *Παρασκευόπουλος Νικόλαος*, σε *Μαργαρίτης/Παρασκευόπουλος*, Ποινολογία 2005, σελ. 101, *Πισελά Αγγελική*, Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, 2008, σελ. 220, *Συλίκος Γεώργιος*, Το δικαίωμα έφεσης κατά των αποφάσεων των Δικαστηρίων Ανηλίκων, Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 679 επ..
68. Σχετικά τυγχάνουν και τα εξής σημειούμενα στην Εισηγητική Έκθεση του Ν.3904/2010: "Με το ισχύον σήμερα (διαμορφωθέν με τους νόμους 3160/2003 και 3189/2003) καθεστώς δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά αποφάσεως δικαστηρίου ανηλίκων με την οποία επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Ωστόσο, η πρόβλεψη αυτή πρέπει να θεωρηθεί ανίσχυρη ως προσκρούουσα στο άρθρο 40 παρ. 2 στοιχ. β' περ. ν της (κυρωθείσας με το Ν.2101/1992) "Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού" του ΟΗΕ. Με την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 489 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ η πρόσκρουση του κοινού δικαίου

πάντως η εξής παρατήρηση⁶⁹: η χορήγηση στον ανήλικο δικαιώματος άσκησης του ένδικου μέσου της έφεσης κατά απόφασης, που επιβάλλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, δεν προσδίδει στην τελευταία (απόφαση) καταδικαστικό χαρακτήρα.

- Ένα ακόμη ζήτημα που επιβάλλεται να εξεταστεί είναι αυτό του είδους και του χαρακτήρα της απόφασης, σε περίπτωση αποδοχής από το δικαστήριο ότι συντρέχει λόγος δικαστικής άφεσης της ποινής. Στις περιπτώσεις αυτές έχουμε μια απόφαση που είναι καταφατική ως προς την ενοχή και αποφαιτική ως προς την ποινή. Ενόψει των ως άνω δύο χαρακτηριστικών της, η απόφαση αυτή δεν μπορεί να εκληφθεί ούτε ως καταδικαστική, ούτε ως παύουσα οριστικά ή κηρύσσουσα απαράδεκτη την ποινική δίωξη. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 370 Κ.Π.Δ., η ποινική δίκη τελειώνει διαζευκτικά α) με την καταδίκη του κατηγορουμένου, β) με την αθώωση του κατηγορουμένου, γ) με την οριστική παύση της ποινικής δίωξης ή δ) με την κήρυξη της ποινικής δίωξης ως απαράδεκτης. Ως εκ τούτου, το μόνο που απομένει ενόψει και της ιδιορρυθμίας της περίπτωσης είναι να θεωρηθεί η επίμαχη απόφαση ως αθωωτική και να

προς αυξημένης τυπικής ισχύος επιταγές αίρεται, αφού καθίστανται εκκλητές οι αποφάσεις των δικαστηρίων ανηλικών και όταν αυτές επιβάλλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα".

69. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 71.

καταταχθεί έτσι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 486 Κ.Π.Δ.⁷⁰. Στο βαθμό πάντως που η απόφαση επιβεβαιώνει την ύπαρξη ενοχής και αρνείται την επιβολή ποινής, η αθωότητα δεν είναι πρωτογενής, αλλά δευτερογενής. Συνακόλουθο είναι το ζήτημα εάν το διατακτικό της απόφασης αυτής είναι συνολικά αθωωτικό (:κηρύσσει αθώο τον κατηγορούμενο) ή μικτό (: κηρύσσει ένοχο τον κατηγορούμενο - δεν επιβάλλει ποινή). Επί του ζητήματος αυτού έχουν υποστηριχτεί και οι δύο απόψεις, με ορθότερη δογματικά και πειστικότερη εν γένει την εκδοχή που θέλει το δικαστήριο να αποφαινεται πρώτα για την ενοχή του κατηγορουμένου και σε καταφατική περίπτωση να μην επιβάλλει ποινή⁷¹.

-
70. Για τον αθωωτικό χαρακτήρα της απόφασης αυτής βλ. *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Β', 1977, σελ. 361-362, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 72-73, Α.Π. 139/1980, Ποιν. Χρον. 1981, σελ.345, Α.Π. 41/2000, Ποιν. Χρον. 2000, σελ. 126.
71. Σε θεμελίωση της άποψης αυτής έχει προβεί ο καθηγητής *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Παρατηρήσεις στην Αναθ. Δικ. 39/1997, Υπερ. 1998, σελ. 133, με τις εξής σκέψεις: α) η ευθεία αθωωτική απόφαση θα πρέπει να αποκλείεται για το λόγο ότι η αθώωση, είτε συνδέεται με το γεγονός ότι το δικαστήριο πείστηκε πως ο κατηγορούμενος είναι αθώος, είτε αναφέρεται ότι το δικαστήριο δεν πείστηκε ότι είναι ένοχος, β) ο λόγος δικαστικής άφεσης της ποινής λογικά και δογματικά έχει νόημα, όταν συνιστά έκφραση δικαστικής επιείκειας, πράγμα που σημαίνει ότι συντρέχουν όλοι οι όροι του τελικού αξιοποίνου (: ο υπαίτιος είναι ένοχος) και την ώρα που επίκειται η επιβολή της ποινής, ο δικαστής εκτιμά ότι κάτω από τις συγκεκριμένες περιστάσεις η ποινή δεν είναι καθόλου απαραίτητη (: αναγκαία), γ) με την κήρυξη της ενοχής του κατηγορουμένου και τη στη συνέχεια ατιμωρησία του, η απόφαση εκπέμπει ένα μήνυμα: ο δράστης

- Στη διάταξη του άρθρου 371 παρ. 3 Κ.Π.Δ. βρίσκεται έρεισμα η επιτρεπόμενη βελτίωση της κατηγορίας, η οποία αντιπαραβάλλεται με την απαγορευμένη μεταβολή της κατηγορίας. Γενική είναι η παραδοχή ότι μέσα στα όρια του αντικειμένου της ποινικής δίκης, επιτρέπεται η με την πρόοδο της διαδικασίας βελτίωση της κατηγορίας, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στα πραγματικά δεδομένα που προέκυψαν στο ακροατήριο. Το δικαστήριο βέβαια δεν μπορεί να κινηθεί εκτός του αντικειμένου της ποινικής δίκης και να καταδικάσει τον κατηγορούμενο για άλλη πράξη, για την οποία δεν απολογήθηκε στην προδικασία (άρθρο 250 παρ. 1 Κ.Π.Δ.)⁷². Στην περίπτωση λοιπόν βελτίωσης της κατηγορίας, με τη μορφή προσδόσεως διαφορετικού νομικού χαρακτηρισμού της ίδιας πράξης, δημιουργείται η

τέλεσε την πράξη και γι' αυτό είναι άξιος μομφής, πλην όμως ο δικαστής "δεν τον τιμωρεί" επειδή του παρέχεται η ευχέρεια/δυνατότητα να εκφράσει στην ύστατη στιγμή την επιείκειά του. Ως εκ τούτου, έχουμε να κάνουμε με ένα είδος "δευτερογενούς" αθωωτικής απόφασης σε σχέση με την απόφαση, η οποία στο επίπεδο αμφισβήτησης της ενοχής κηρύσσει τον κατηγορούμενο αθώο και δ) θα πρέπει να συνεκτιμηθεί και το γεγονός ότι μια εξαρχής αθώωση εκεί όπου συντρέχει λόγος δικαστικής άφεσης της ποινής θα δημιουργούσε ανισότητες και ακατανόητες απλουστεύσεις, αφού άλλο πράγμα είναι μια αθώωση γιατί λείπουν τα στοιχεία του εγκλήματος και άλλο πράγμα το αθωωτικό αποτέλεσμα που αντλεί την ουσία του από την επιείκεια του δικαστηρίου.

72. Σε περίπτωση απαγορευμένης μεταβολής της κατηγορίας και καταδίκης του κατηγορουμένου, δημιουργείται απόλυτη ακυρότητα, τόσο γιατί παραβιάζονται δικαιώματα της υπεράσπισης (άρθρο 171 παρ. 1 εδάφ. δ' Κ.Π.Δ.), όσο και διότι για την άλλη πράξη δεν κινήθηκε ποινική δίωξη από τον εισαγγελέα (άρθρο 171 παρ. 1 εδάφ. β' Κ.Π.Δ.).

προβληματική εάν η εκδιδόμενη απόφαση περιέχει στο περί ενοχής σκέλος του διατακτικού της μία διάταξη, κηρύσσοντας ένοχο τον κατηγορούμενο της πράξης με τον ορθό νομικό χαρακτηρισμό της, ή δύο διατάξεις, μία κηρύσσουσα αθωότητα για την πράξη υπό τον παλαιό χαρακτηρισμό και μία κηρύσσουσα ενοχή υπό το νέο χαρακτηρισμό. Σωστή είναι η εκδοχή σύμφωνα με την οποία η απόφαση στην περίπτωση αυτή περιέχει μία μόνο διάταξη, με την οποία κηρύσσεται ένοχος ο κατηγορούμενος της πράξης υπό το νέο χαρακτηρισμό της και ως εκ τούτου, πρόκειται για γνήσια καταδικαστική απόφαση. Η απόφαση δεν περιέχει και δεύτερη απαλλακτική για την ίδια πράξη, υπό τον παλαιό χαρακτηρισμό της, διάταξη και κατά συνέπεια δεν πρόκειται για αθωωτική απόφαση. Δε νοείται ταυτόχρονα, με την ίδια απόφαση, ενοχή και αθωότητα του κατηγορουμένου για μία και την αυτή πράξη. Άρα, δυνατότητα ένταξης της απόφασης στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 486 Κ.Π.Δ. δεν υφίσταται⁷³.

- Όμοια ερμηνευτική προσέγγιση θα πρέπει να γίνει δεκτή και για την περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο με απόφασή του έκρινε τον κατηγορούμενο ένοχο για την πράξη που

73. Βλ. σχετικά *Καίσαρης Παναγιώτης*, Δικαίωμα ή μη εφέσεως επί μεταβολής κατηγορίας, Ποιν. Χρον. 1999, σελ. 380, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 73 επ..

παραπέμφθηκε να δικαστεί και του επέβαλε ποινή, για επιμέρους όμως συνθέτονα την κατηγορία πραγματικά περιστατικά. Η εκτίμηση για ύπαρξη μιας και μόνο καταδικαστικής απόφασης, στηρίζεται στη σκέψη ότι το περί αθώσεως σκέλος της δεν έχει νομική αυτοτέλεια (: δικονομική αυθυπαρξία) και δεν συνιστά χωριστή απαλλακτική κρίση του δικαστηρίου, αλλά αποτελεί μέρος της όλης αιτιολογίας της απόφασης του δικαστηρίου, με βάση την οποία κατέληξε στην κρίση του περί ενοχής και καταδίκης του κατηγορουμένου, που είναι και η μόνη αποκλειστική (απόφαση)^{74,75}.

-
74. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 75.
75. Προς την κατεύθυνση αυτή σχετική τυχάνει και η αγόρευση του εισαγγελέα εφετών Ζαχαρία Μουράτη στην υπ' αριθμ. 3019/2013 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά "... επί εκδόσεως καταδικαστικής αποφάσεως, με ακριβέστερο προσδιορισμό των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν τον τρόπο τελέσεως της πράξεως, εκείνα τα περιστατικά που δεν αποδέχτηκε το Δικαστήριο ότι απαρτίζουν το έγκλημα, χάνουν την αυτοτέλειά τους και δεν έχουν αυθύπαρκτη νομική υπόσταση, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορούν να είναι αντικείμενο αυτοτελούς απαλλακτικής κρίσεως, ώστε τούτο να δύναται δικονομικώς να αχθεί σε έκδοση κεχωρισμένης αθωωτικής αποφάσεως, ..." και στη συνέχεια, "... δεν νοείται και είναι δικονομικώς ανεπίτρεπτη η υπό του Δικαστηρίου έκδοση δύο κεχωρισμένων αποφάσεων, ήτοι μιας αθωωτικής διά του αποκλεισμού (μη αποδοχής) μέρους των περιστατικών του κατηγορητηρίου που δεν απαρτίζουν την αξιόποινη πράξη, και μίας καταδικαστικής διά της αποδοχής μέρους των περιστατικών του κατηγορητηρίου με ακριβέστερο προσδιορισμό τους, που συνιστούν την πράξη, αλλά πρόκειται περί αμιγούς και αποκλειστικής καταδικαστικής αποφάσεως. Εάν παρά ταύτα συμβεί τούτο, η απόφαση που κηρύσσει

- Η διάταξη του άρθρου 158 παρ. 1 του Ν.2960/2001 (Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας) ορίζει ότι "όταν οι στο αντικείμενο της λαθρεμπορίας αντιστοιχούντες δασμοί, φόροι και λοιπές επιβαρύνσεις δεν υπερβαίνουν στο σύνολο τα ..., η αρξάμενη ποινική δίωξη ... καταργείται, εφόσον οι υπόχρεοι, παραιτούμενοι των ... καθοριζόμενων ενδίκων μέσων, καταβάλλουν άμεσα το καταλογιζόμενο σε αυτούς ... πολλαπλό τέλος ...". Η ουσία της πρόβλεψης έγκειται στο ότι η καταβολή των διαφυγόντων δασμών (μέχρι το καθοριζόμενο κάθε φορά όριο) και η παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων κατά της πράξης προσδιορισμού των διαφυγόντων δασμών οδηγεί σε κατάργηση της αρξάμενης ποινικής δίωξης. Εδώ η εκδιδόμενη απόφαση είναι αθωτική και άρα έχει εφαρμογή το άρθρο 486 Κ.Π.Δ., αφού η κατάργηση της ποινικής δίωξης συναρτάται με ενέργεια του κατηγορουμένου που έχει χαρακτήρα "οιονεί" έμπρακτης μετάνοιας (πλήρης αποκατάσταση του προσβληθέντος περιουσιακής υφής εννόμου αγαθού με την άμεση καταβολή του καταλογιζόμενου στον κατηγορούμενο πολλαπλού τέλους)⁷⁶.

αθώο τον κατηγορούμενο δεν έχει δικονομικήν αυτοτέλεια και ως εκ τούτου είναι νομικώς ανύπαρκτη, μη παράγουσα έννομα αποτελέσματα, και κατά συνέπεια δεν μπορεί, να είναι δεκτική αυτοτελούς προσβολής της δι' ενδίκου μέσου υπό του αρμοδίου Εισαγγελέως ...".

76. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 78.

- Η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 του Ν.5960/1933 "Περί επιταγής", όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 1 εδάφ. β' του Ν.2408/1996, ορίζει ότι "το αξιόποινο της πράξης της παρ. 1 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος αποζημίωσε πλήρως τον κομιστή μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής". Ως εκ τούτου, η πλήρης αποζημίωση του κομιστή συνιστά λόγο εξάλειψης του αξιοποίνου του εγκλήματος της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής. Το ζήτημα που τίθεται περαιτέρω, αφορά το χαρακτήρα της απόφασης που εκδίδεται σε περίπτωση εξάλειψης του αξιοποίνου για τον παραπάνω λόγο. Προκειμένου ωστόσο να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, θα πρέπει προηγουμένως να αποσαφηνιστεί το έννομο αγαθό που προστατεύεται από τη διάταξη⁷⁷. Σύμφωνα με μία πρώτη άποψη, το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το κύρος του τίτλου της επιταγής, η δημόσια πίστη σε αυτήν ως αξιογραφικό μέσο πληρωμών και η ασφάλεια στις συναλλαγές. Ως επιχείρημα υπέρ της εν λόγω άποψης χρησιμοποιήθηκε η ανυπαρξία οποιασδήποτε πρόβλεψης για εξάλειψη του αξιοποίνου, σε περίπτωση μεταγενέστερης πλήρους αποζημίωσης του κομιστή, καθώς και η αυτεπάγγελτη δίωξη του εγκλήματος. Σε βάρος της συγκεκριμένης

77. Για όσα έπονται βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος/Δημήτρηνας Γεώργιος*, *Ακάλυπτη επιταγή*, 2001, σελ. 13 επ., *Μαργαρίτης Λάμπρος*, *όπ.π.*, σελ. 79 επ..

εκδοχής αντιτάχθηκε ότι ανάγει σε έννομο αγαθό μια ψυχολογική στάση, η οποία διαμορφώνεται από πολλούς, συνήθως ετερόκλητους, παράγοντες και όχι ένα αντικείμενο της εξωτερικής εμπειρικής πραγματικότητας. Σύμφωνα με δεύτερη άποψη, το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το ίδιο το υπόμνημα της επιταγής ως στερεότυπο αξίας, ενώ ο τρόπος με τον οποίο θίγεται μοιάζει με διανοητική πλαστογραφία· τούτο διότι έχουμε να κάνουμε ουσιαστικά με απειλή ποινής για την έκδοση και κυκλοφορία ενός αξιογράφου, το οποίο έπρεπε μεν να αποτελεί πραγματικό αξιογραφικό νόμισμα, αλλά σε κάποια φάση της συναλλακτικής του τροχιάς απώλεσε την οικονομική αξία της επιταγής. Με αυτό τον τρόπο η επιταγή καθίσταται νομικό και υλικό αντικείμενο του εγκλήματος ως αξιόγραφο, που έχει την ιδιάζουσα κοινωνική-οικονομική ιδιότητα να συνιστά νόμιμο μέσο βραχυπρόθεσμων πληρωμών χωρίς μετρητά χρήματα, είναι δηλαδή πιστωτικός τίτλος. Σύμφωνα με τρίτη άποψη το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ατομική περιουσία του κομιστή. Υπό αυτή την εκδοχή το έγκλημα είναι ουσιαστικό και το αποτέλεσμα του είναι η μη πληρωμή της επιταγής και η συνακόλουθη βλάβη της περιουσίας του λήπτη. Το βασικό επιχείρημα αυτής της θέσης είναι ότι ο νόμος για την πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος δεν αρκείται στην έκδοση, αλλά

απαιτεί επιπλέον και τη μη πληρωμή της ακάλυπτης επιταγής, οπότε κατά λογική αναγκαιότητα επιδιώκει την αποτροπή της προκαλούμενης (από τη μη πληρωμή της επιταγής) βλάβης της περιουσίας του λήπτη της. Μετά την τροποποίηση του άρθρου 79 του Ν.5960/1933 με το άρθρο 1 του Ν.Δ.1325/1972, υποστηρίχτηκε η άποψη ότι προστατευόμενα έννομα αγαθά είναι τόσο η δημόσια πίστη στην επιταγή ως μέσο πληρωμής, όσο και η ατομική περιουσία του λήπτη της επιταγής. Οι υποστηρικτές της συγκεκριμένης άποψης έβρισκαν έρεισμα αφενός στην αναγωγή της πλήρους αποζημίωσης του κομιστή σε υποχρεωτική περίπτωση επιβολής μειωμένης ποινής σύμφωνα με το άρθρο 83 Π.Κ. και αφετέρου στη διατήρηση της αυτεπάγγελτης δίωξης του εγκλήματος. Στη συνέχεια το δίκαιο της επιταγής υπέστη δύο ουσιώδεις τροποποιήσεις. Με την πρώτη, που επήλθε με το άρθρο 4 παρ. 1 εδάφ. β' του Ν.2408/1996, καθορίστηκε ότι το αξιόποινο της πράξης εξαλείφεται αν ο υπαίτιος αποζημίωσε πλήρως τον κομιστή, μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής. Με τη δεύτερη, που επήλθε με τα άρθρα 4 παρ. 1 εδάφ. γ' του Ν.2408/1996, 22 του Ν.2721/1999 και 15 παρ. 3 του Ν.3472/2006, καθορίστηκε ότι η ποινική δίωξη του εγκλήματος ασκείται με έγκληση του κομιστή της επιταγής που δεν πληρώθηκε ή του

εξ' αναγωγής υπόχρεου, ο οποίος την εξόφλησε και έγινε κομιστής της. Η ορθότερη άποψη είναι ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό αποτελεί το ατομικό αγαθό της περιουσίας του κομιστή της επιταγής. Ειδικότερα ο νομοθέτης με τις τροποποιήσεις που επέφερε στη σχετική νομοθεσία, προσανατολίστηκε στον ιδιωτικό χαρακτήρα της επιταγής ως υποσχετικού πληρωμής. Τούτο προκύπτει από το ότι : α) προβλέπεται η εξάλειψη του αξιοποίνου σε περίπτωση πλήρους αποζημιώσεως του κομιστή από μέρους του υπαιτίου, μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής και β) καθιερώνεται η κατ' έγκληση δίωξη της πράξης. Ως εκ τούτου, δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι ο νομοθέτης κινήθηκε σε ομόρροπη κατεύθυνση από άποψη περιεχομένου αδικού με τα τυποποιούμενα στον Ποινικό Κώδικα "εγκλήματα κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων", έχοντας κοινό σημείο αναφοράς την προσβολή μόνο του εννόμου αγαθού της περιουσίας. Με συνεκτίμηση των ανωτέρω και δεδομένου ότι η πλήρης αποζημίωση του κομιστή της ακάλυπτης επιταγής οδηγεί σε εξάλειψη του αξιοποίνου της πράξης, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η σχετικά εκδιδόμενη απόφαση είναι αθωωτική και άρα έχει εφαρμογή το άρθρο 486 Κ.Π.Δ.. Η εξάλειψη του αξιοποίνου είναι αποτέλεσμα ενέργειας του κατηγορουμένου, που έχει χαρακτήρα "οιονει" έμπρακτης μετάνοιας (πλήρης αποκατάσταση του

προσβληθέντος περιουσιακής υφής εννόμου αγαθού με την πλήρη αποζημίωση του κομιστή).

- Σε ό,τι αφορά την περίπτωση της φαινομενικής συρροής εγκλημάτων, εφόσον πρόκειται για κατ' ιδέα συρροή, δεν υφίσταται πρόβλημα. Στην περίπτωση αυτή η πράξη είναι μία και υπό το πρίσμα αυτό αντιμετωπίζονται τα αναφεύμενα ζητήματα, που κατά κανόνα θα έχουν τη μορφή της αλλαγής του νομικού χαρακτηρισμού. Πρόβλημα αντίθετα δημιουργείται στο χώρο της φαινομενικής πραγματικής συρροής εγκλημάτων, όπου οι πράξεις είναι περισσότερες και το έγκλημα τελικά ένα. Το πρόβλημα που ανακύπτει έχει να κάνει με το εάν για την απωθούμενη (ως φαινομενικά συρρέουσα) πράξη περιλαμβάνεται ιδιαίτερη διάταξη στο βούλευμα και την απόφαση, με την οποία το συμβούλιο αποφαινεται να μη γίνει κατηγορία και το δικαστήριο αθώνει. Σε περίπτωση που γίνει δεκτή η με τρόπο καταφατικό επίλυση του ως άνω ζητήματος, όπως γίνεται αντιληπτό, ανοίγεται ο δρόμος για την εφαρμογή του άρθρου 486 Κ.Π.Δ.. Στο πλαίσιο της προδικασίας, με δεδομένη την άσκηση δίωξης για όλες τις πράξεις, το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο⁷⁸: α) κατά μία άποψη, περιλαμβάνει στο βούλευμά του διάταξη με την οποία

78. Για όσα έπονται βλ. *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 83, με παράθεση σχετικής βιβλιογραφίας και νομολογίας επί των απόψεων που έχουν υποστηριχτεί.

αποφαιίνεται να μην γίνει κατηγορία για τη φαινομενικά συρρέουσα πράξη, χωρίς να δημιουργείται δεδικασμένο για αυτήν αφού το απαλλακτικό μέρος δεν αφορά ουσιαστική κρίση, β) κατά δεύτερη εκδοχή, η παραπομπή αφορά όλες τις πράξεις και το δικαστήριο αποφαιίνεται τελειωτικά, γ) κατά τρίτη άποψη, αυτοτελής παραπομπή για τη συρρέουσα πράξη δεν συντελείται, τα συγκροτούντα όμως αυτή πραγματικά περιστατικά παρατίθενται στο διατακτικό του βουλεύματος, δ) κατά τέταρτη άποψη, η δίωξη για τη φαινομενικά συρρέουσα πράξη κηρύσσεται απαράδεκτη. Το ενδεχόμενο αναβίωσης της φαινομενικά συρρέουσας πράξης, σε συνδυασμό με την αναγκαιότητα συναξιολογήσεώς της στα πλαίσια επιμέτρησης της ποινής για το κύριο έγκλημα, δίνει προβάδισμα ορθότητας στην άποψη που δέχεται ότι είναι απαραίτητη η παράθεση, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο διατακτικό του βουλεύματος, των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν τη φαινομενικά πραγματικά συρρέουσα πράξη, χωρίς πάντως να γίνεται και αυτοτελής παραπομπή για αυτήν⁷⁹. Στο χώρο του ακροατηρίου παρατηρείται επίσης διάσταση απόψεων και έχουν υποστηριχτεί αμφότερες οι απόψεις, περί εκδόσεως και μη αθωωτικής διατάξεως. Ενόψει του ότι με την κήρυξη ενοχής

79. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 83.

για την κύρια πράξη η αναβίωση της απωθούμενης πράξης αποκλείστηκε και με την επιβολή ποινής για την κύρια πράξη η φαινομενικά συρρέουσα πράξη συντιμωρήθηκε, σωστό είναι να γίνει δεκτό ότι στο διατακτικό της εκδιδόμενης απόφασης δεν περιλαμβάνεται αυτοτελής αθωωτική διάταξη για τη συρρέουσα φαινομενικά πραγματικά πράξη. Γίνεται απλά αναφορά για απώθησή της λόγω της υφιστάμενης με την κύρια πράξη σχέσεώς της. Ως εκ τούτου, ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 486 Κ.Π.Δ. δεν τίθεται, διότι δεν υφίσταται αθωωτική απόφαση⁸⁰.

- Αθωωτική απόφαση δεν είναι επίσης η παύουσα οριστικά την ποινική δίωξη και ως εκ τούτου δεν προσβάλλεται με έφεση κατ' άρθρο 486 Κ.Π.Δ.⁸¹. Τούτο συνάγεται από το άρθρο 486 Κ.Π.Δ., που κάνει λόγο για αθωωτική απόφαση, ενώ με βάση το άρθρο 370 Κ.Π.Δ., η αθωωτική αποτελεί διαφορετικό είδος απόφασης από την παύουσα οριστικά την ποινική δίωξη⁸². Άλλωστε, η αθωωτική -όπως και η καταδικαστική- απόφαση είναι ουσιαστική, σε αντίθεση με την παύουσα

80. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, όπ.π., σελ. 84.

81. Βλ. σχετικά *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, 2007, σελ. 487, *Καρράς Αργύριος*, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 2011, σελ. 866 επ., *Παπαδαμάκης Αδάμ*, *Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης*, 2012, σελ. 599, Α.Π. 239/1978, *Ποιν. Χρον.* 1978, σελ. 487, Α.Π. 824/1979, *Ποιν. Χρον.* 1980, σελ. 51.

82. Βλ. σχετικά *Παπασπύρου Σπύρος*, *Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων*, 1955, σελ. 48 επ., *Μαργαρίτης Λάμπρος*, *Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα*, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 84.

οριστικά την ποινική δίωξη απόφαση, που δεν είναι ουσιαστική στο μέτρο που δεν προϋποθέτει προηγουμένως διαπίστωση της συνδρομής των όρων του αξιοποίνου⁸³.

- Ομοίως δεν είναι αθωωτική και δεν προσβάλλεται με έφεση κατ' άρθρο 486 Κ.Π.Δ. η κηρύσσουσα απαράδεκτη την ποινική δίωξη απόφαση. Οι λόγοι που αναφέρθηκαν για τις παύουσες την ποινική δίωξη αποφάσεις ισχύουν και εν προκειμένω και μάλιστα κατά μείζονα λόγο: οι κηρύσσουσες απαράδεκτη την ποινική δίωξη αποφάσεις φαίνονται να έχουν σαφώς το δικονομικό νόημα της απλής αποχής από την περαιτέρω εκδίκαση, χωρίς να θίγεται καθόλου η ουσία της υπόθεσης. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο καθηγητής Μαργαρίτης Λάμπρος⁸⁴, "... οι αποφάσεις αυτές θα έλεγε κανείς πως είναι αναντίρρητα τυπικές-δικονομικές".

4.2. Απαραίτητες επισημάνσεις.

Εναντίον των αθωωτικών αποφάσεων ο Κ.Π.Δ. χορήγησε δικαίωμα έφεσης στον κατηγορούμενο, στον πολιτικώς ενάγοντα και στους εισαγγελείς εφετών και πλημμελειοδικών. Εξαιρέθηκαν έτσι του σχετικού δικαιώματος, ο αστικώς υπεύθυνος λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος και ο δημόσιος κατηγορος,

83. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 84.

84. Ό.π.π., σελ. 86.

προφανώς διότι κρίθηκε συμφερότερη η αναγνώριση του δικαιώματος μόνο στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών⁸⁵.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 486 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ., ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ασκήσει έφεση εναντίον αθωωτικών αποφάσεων των πταισματοδικείων, των μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων και του δικαστηρίου ανηλίκων όπου ασκεί τα καθήκοντά του. Εν προκειμένω αξίζει να παρατηρηθούν τα εξής :

- α) Ο δημόσιος κατηγορος δεν έχει δικαίωμα άσκησης έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης του πταισματοδικείου. Τέτοιο δικαίωμα δεν έχουν ομοίως ο πταισματοδίκης στον οποίο έχει ανατεθεί κατ' άρθρο 27 παρ. 2 Κ.Π.Δ. η άσκηση ποινικής δίωξης, ο εισαγγελέας εφετών και -παλιότερα- ο αγρονόμος και πταισματοδίκης (άρθρα 131 και 123 του Ν.3030/1954). Δηλαδή τις αθωωτικές αποφάσεις του πταισματοδικείου, μόνο ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να εφεσιβάλλει και κανένας άλλος εκπρόσωπος της διωκτικής αρχής⁸⁶.
- β) Η διάταξη είναι γενική και αφορά οποιαδήποτε αθωωτική απόφαση των συγκεκριμένων δικαστηρίων, ανεξάρτητα από το λόγο αθώωσης. Ο απεριόριστος χαρακτήρας του σχετικού

85. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 86.

86. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 104.

δικαιώματος προβλημάτισε την επιστήμη⁸⁷, η οποία εντόπισε τον κίνδυνο υπερβολής στη χρήση του δικαιώματος, στα πλαίσια επιδίωξης επικράτησης της αντίθετης γνώμης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Για την αποσόβηση άλλωστε του κινδύνου αυτού, με το Ν.2408/1996, εισήχθη ως προϋπόθεση παραδεκτού της έφεσης η ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της (άρθρο 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ.).

- γ) Ο ομόφωνος ή μη χαρακτήρας της αθωωτικής απόφασης δεν ανάγεται σε προϋπόθεση παραδεκτού της προσβολής της, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει κατά το άρθρο 486 παρ. 2 Κ.Π.Δ., για τον εισαγγελέα εφετών επί κατηγορίας κακουργηματικού χαρακτήρα⁸⁸.
- δ) Ο νόμος κάνει λόγο για αποφάσεις του δικαστηρίου ανηλίκων, εννοώντας τόσο το τριμελές όσο και το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων. Η χρήση του όρου "δικαστήριο των ανηλίκων", που μπορεί να δημιουργήσει την εσφαλμένη εντύπωση ότι περιλαμβάνονται μόνο οι αποφάσεις των τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων, οφείλεται στην εκ παραδρομής μη τροποποίηση/διόρθωση της διάταξης, η οποία έκανε χρήση του συγκεκριμένου όρου διότι

87. Βλ. σχετικά *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 56-57.

88. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, ό.π.π., σελ. 104.

παλαιότερα το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων δικάζε ανέκκλητα, επιβάλλοντας μόνο αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα· ενώ όμως οι διατάξεις των άρθρων 113 και 489 Κ.Π.Δ. τροποποιήθηκαν/προσαρμόστηκαν έπειτα από τη χορήγηση δυνατότητας επιβολής ποινικού σωφρονισμού στο μονομελές δικαστήριο ανηλίκων, κάτι τέτοιο δεν έγινε και για το άρθρο 486 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ.⁸⁹.

- ε) Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών παραδεκτά ασκεί έφεση κατά αθωωτικής απόφασης του τριμελούς πλημμελειοδικείου, για έγκλημα υπαγόμενο στην αρμοδιότητα του ππαισματοδικείου ή του μονομελούς πλημμελειοδικείου, που εκδικάστηκε λόγω συνάφειας από το τριμελές (πλημμελειοδικείο)⁹⁰.
- στ) Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 464 Κ.Π.Δ., να ασκήσει το ένδικο μέσο της έφεσης, οποιαδήποτε γνώμη και αν διατύπωσε κατά τη συζήτηση ύστερα από την οποία εκδόθηκε η απόφαση που προσβάλλεται⁹¹.

89. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 105, *Ζαγκαρόλας Ιάκωβος*, Η ποινική νομοθεσία του λήξαντος έτους, Ποιν.Χρον. 1951, σελ. 47 επ., *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικο μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 27, 45, 46.

90. Βλ. σχετικά *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2955.

91. Βλ. σχετικά *Κονταξής Αθανάσιος*, όπ.π., σελ. 2956, Α.Π. 430/1957, Ποιν.Χρον. 1958, σελ. 143, Α.Π. 799/1974, Ποιν.Χρον. 1975, σελ. 14.

Από τη διάταξη του άρθρου 486 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ. προκύπτει ότι ο εισαγγελέας εφετών έχει δικαίωμα έφεσης εναντίον των αθωωτικών αποφάσεων του τριμελούς εφετείου (όταν αυτό δικάζει σε πρώτο βαθμό τα πλημμελήματα που είτε τελέστηκαν από πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας, είτε έλαβαν χώρα στο ακροατήριο κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του εφετείου και καταλήφθηκαν επ' αυτοφώρω), των μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων και των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων. Ως εκ τούτου, ο νόμος χορήγησε στον εισαγγελέα εφετών το δικαίωμα να εκκαλεί όχι μόνο τις για πλημμέλημα σε πρώτο βαθμό εκδιδόμενες αθωωτικές αποφάσεις του δικαστηρίου στο οποίο είναι τοποθετημένος, αλλά και όλες τις αθωωτικές αποφάσεις των κατώτερου βαθμού δικαστηρίων της περιφέρειάς του (με εξαίρεση τα παισιματοδικεία, για τα οποία αναγνώρισε το δικαίωμα στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών). Η συγκεκριμένη δυνατότητα του εισαγγελέα εφετών είναι απόρροια της εποπτείας που ασκεί, στον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης από τα δικαστήρια.

Σε περίπτωση που συντρέξουν οι εφέσεις των εισαγγελέων πλημμελειοδικών και εφετών, εφόσον οι εφέσεις κατευθύνονται προς τον ίδιο σκοπό και με αυτές προβάλλονται οι ίδιοι λόγοι, η έρευνα της μίας καθιστά μάταιη της έρευνας της άλλης, ενώ εάν είναι διαφορετικοί οι προβαλλόμενοι λόγοι, οι εφέσεις συμπορεύονται αλληλοσυμπληρούμενες⁹².

92. Βλ. σχετικά *Παπασύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955, σελ. 57-58.

Σύμφωνα με το άρθρο 486 παρ. 2 Κ.Π.Δ., οι αθωωτικές αποφάσεις των μικτών δικαστηρίων και των τριμελών εφετείων κακουργημάτων υπόκεινται σε έφεση από την εισαγγελική αρχή, μόνο εφόσον δεν είναι ομόφωνες και το μέλος ή τα μέλη που μειοψήφισαν είχαν τη γνώμη ότι ο κατηγορούμενος έπρεπε να κηρυχθεί ένοχος για πράξη που τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος, διαφορετικά είναι ανέκκλητες. Ομοίως ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης του μονομελούς εφετείου. Βέβαια στην περίπτωση αυτή, ενόψει της αριθμητικής σύνθεσης του συγκεκριμένου δικαστικού σχηματισμού, ζήτημα πλειοψηφίας-μειοψηφίας δεν τίθεται. Εκείνο πάντως που ο νόμος με σαφήνεια καθορίζει είναι ότι προκειμένου περί αθωωτικής απόφασης δικαστηρίου κακουργημάτων, το δικαίωμα έφεσης ανήκει στον εισαγγελέα εφετών, ενώ ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του μικτού ορκωτού δικαστηρίου δεν μπορεί να εφεσιβάλλει την αθωωτική απόφαση του δικαστηρίου αυτού⁹³.

Κοινά χαρακτηριστικά των εφέσεων των δύο εισαγγελέων, πλημμελειοδικών και εφετών, είναι τα εξής⁹⁴:

α) αμφότερες στρέφονται κατά του ποινικού μέρους της απόφασης και όχι κατά του μέρους της που αφορά τις πολιτικές απαιτήσεις. Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση,

93. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2956, *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης, 2012, σελ. 601, *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 2007, σελ. 488.

94. Για όσα έπονται σχετικά με τα κοινά χαρακτηριστικά των εφέσεων των δύο εισαγγελέων βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 107-108.

όπου ο εκκαλών εισαγγελέας άσκησε και την πολιτική αγωγή υπό τη συνδρομή των όρων του άρθρου 70 Κ.Π.Δ., β) και οι δύο έφεσεις ασκούνται κατά του αθωώθεντα κατηγορουμένου, γ) και οι δύο μπορούν, εφόσον ο νόμος δεν διακρίνει και συνεκτιμώντας την ειδική θέση του εισαγγελέα στην ποινική δίκη, να ασκήσουν και υπέρ του κατηγορουμένου έφεση, όταν αυτός αθώωθηκε λόγω έμπρακτης μετάνοιας ή με αιτιολογία που, χωρίς να είναι αναγκαίο, θίγει την υπόληψή του και δ) και για τις δύο η προθεσμία άσκησης είναι κοινή, δέκα ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης (άρθρα 473 παρ. 1 και 486 παρ. 1 Κ.Π.Δ.)⁹⁵.

4.3. Ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της έφεσης.

Για το παραδεκτό της ασκούμενης έφεσης από τον εισαγγελέα εναντίον αθωωτικής απόφασης, απαιτείται ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της έφεσης (άρθρο 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ.). Η συγκεκριμένη πρόβλεψη, που εισήχθη με το Ν.2408/1996, φαίνεται να αποτελεί απάντηση στον αυξημένο αριθμό των περιπτώσεων όπου ο εισαγγελέας ασκούσε έφεση κατά αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, φαινόμενο συχνό ιδίως σε υποθέσεις με

95. Από τη στιγμή που η κατ' άρθρο 473 παρ. 1 Κ.Π.Δ. γενική προθεσμία είναι δεκαήμερη, έπαυσε να έχει λειτουργική σημασία η κατ' άρθρο 486 παρ. 1 περ. γ' Κ.Π.Δ. ισοϋψής ειδική, για τον εισαγγελέα εφετών προθεσμία, βλ. σχετικά *Καρράς Αργύριος*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2011, σελ. 869, Α.Π. 531/1976, Ποιν.Χρον. 1997, σελ. 214. Αν η αθώωση αφορά έγκλημα τελεσθέν διά του τύπου, η προθεσμία είναι 5 ημέρες από τη δημοσίευση, βλ. σχετικά Α.Π. 1831/2009, Αρμεν. 2009, σελ. 1918.

"ευαίσθητο" αντικείμενο. Ως αποτέλεσμα του φαινομένου θεωρήθηκε η στρέβλωση του νοήματος των ισχυουσών διατάξεων, που θέλουν υλοποίηση του δικαιώματος του εισαγγελέα εξαιρετικά και όχι κατά σύστημα, η ανεπίτρεπτη δημιουργία ενός "οιονεί" νέου βαθμού δικαιοδοσίας μεταξύ πρωτόδικου και δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και η εξουδετέρωση της συνεπούς στάσης δικαστικών λειτουργών, που εκδίδουν αποφάσεις χωρίς να αναλώνονται στο εάν αυτές είναι αρεστές ή όχι⁹⁶.

Η συγκεκριμένη πρόβλεψη επιδοκιμάστηκε από μέρος της επιστήμης με τις εξής σκέψεις⁹⁷ : α) αποτελεί εύλογη απάντηση στις επισημανθείσες καταχρήσεις, β) δικαιολογείται από το γεγονός ότι η αναγνωριζόμενη στον εισαγγελέα δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου είναι προσανατολισμένη στην ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος για έκδοση αντικειμενικά δίκαιης απόφασης, σε αντίθεση με την αντίστοιχη δυνατότητα του κατηγορουμένου, που έχει σημείο αναφοράς περισσότερο υποκειμενικό, μια και είναι διαποτισμένη με εγγυητική φιλοσοφία και γ) το απαράδεκτο της έφεσης του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης, δεν θα πρέπει να συγκαλύπτεται στο όνομα μιας κακώς νοούμενης συναδελφικής δικαστικής αλληλεγγύης.

96. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 108.

97. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Οι δικονομικού περιεχομένου διατάξεις του Ν.2408/1996, Υπερ. 1997, σελ. 517 επ., ο ίδιος, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 109.

Η ίδια πρόβλεψη αποδοκιμάστηκε από άλλο τμήμα της επιστήμης με τις ακόλουθες σκέψεις⁹⁸ : η αξίωση ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας στην έκθεση έφεσης του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης πρέπει, στο μέτρο που εννοείται κάτι περισσότερο από την εν γένει εσφαλμένη εντύπωση των αποδείξεων, να θεωρηθεί ως αντιφάσκουσα προς τη φύση του πράγματος και άγουσα σε άτοπα αποτελέσματα· γιατί η ουσία του ενδίκου μέσου της έφεσης έγκειται στην ολοκληρωτική επανεξέταση, ουσιαστική και νομική, της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό. Επομένως, μία τέτοια αξίωση ενέχει πλήρη παραγνώριση της ίδιας της ουσίας του ενδίκου μέσου της έφεσης.

Σε επίπεδο νομολογίας το θέμα επιλύθηκε οριστικά με την Α.Π. Ολ. 9/2005⁹⁹. Το ζήτημα μεταβιβάστηκε στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, έπειτα από αίτηση του Εισαγγελέα Αρείου Πάγου για αναίρεση υπέρ του νόμου, λόγω αρνητικής υπέρβασης εξουσίας, αμετάκλητης απόφασης Τριμελούς Εφετείου που απέρριψε ως απαράδεκτη έφεση εισαγγελέα πλημμελειοδικών κατά αθωωτικής απόφασης Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.

Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου υποστήριξε ότι η διάταξη του άρθρου 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ. είναι ανίσχυρη και ότι το παραδεκτό της έφεσης του εισαγγελέα κατά της αθωωτικής απόφασης πρέπει να καταφάσκειται ή όχι με σημείο αναφοράς τις διατάξεις των άρθρων 474 παρ. 2 και

98. Βλ. σχετικά *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, Σημείωση, Ποιν.Χρον. 1996, σελ. 1746, *Κωνσταντινίδης Άγγελος*, Η έννοια και λειτουργία του εγγράφου στο ουσιαστικό και δικονομικό ποινικό δίκαιο, 2000, σελ. 193 επ..

99. Ποιν.Δικ. 2006, σελ. 13.

498 εδάφ. α' Κ.Π.Δ.. Για τη θεμελίωση της άποψης αυτής στηρίχτηκε στα εξής επιχειρήματα: α) υφίσταται πραγματική αδυναμία άσκησης τέτοιας έφεσης λόγω μη καθαρογραφής των πρακτικών και της απόφασης, μη καθαρογραφή που μεταβάλλει τον εισαγγελέα σε Πυθία και καταλήγει στο αποτέλεσμα της αντίκρουσης της έφεσης από τη μεταγενέστερα καταρτιζόμενη αιτιολογία της απόφασης, αντί του αντιθέτου και β) εξαιτίας αυτής της αδυναμίας προσβάλλεται ευθέως το δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστήριο του πολιτικώς ενάγοντα, ως ειδικότερης εκδήλωσης της αρχής της δίκαιης δίκης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της Ε.Σ.Δ.Α..

Η Α.Π. Ολ. 9/2005 απέρριψε την αίτηση αναίρεσης του εισαγγελέα Αρείου Πάγου, συνδέοντας την ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της έφεσης με τη σαφή και πλήρη έκθεση των νομικών και πραγματικών πλημμελειών της αθωωτικής απόφασης. Τόνισε ότι δε προσβάλλεται με την απαίτηση-πρόβλεψη αυτή το δικαίωμα για δικαστική προστασία και δίκαιη δίκη, αφού η θέση διαδικαστικών προϋποθέσεων και όχι ουσιαστικών περιορισμών ασκήσεως του σχετικού δικαιώματος (για δικαστική προστασία και δίκαιη δίκη) είναι συμβατή με αυτό. Επιπλέον, η δυνατότητα του εισαγγελέα για άσκηση αιτιολογημένης έφεσης είναι δεδομένη, διότι η προθεσμία θεωρείται ικανή, ενώ η άμεση πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία της δικογραφίας, στα πρακτικά της συνεδρίασης και στο συμπυκνόμενο έστω σκεπτικό της απόφασης υφίσταται.

Αναφορικά με την παραπάνω στάση του Ανώτατου Ακυρωτικού μας, αξίζει να αναφερθούν τα εξής¹⁰⁰ :

- Η προθεσμία των δέκα ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης, είναι πράγματι ικανό χρονικό διάστημα για την άσκηση της έφεσης. Επίσης, για την κατάστρωση ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας θα πρέπει να θεωρηθεί επαρκές το διαθέσιμο υλικό (πρόχειρα πρακτικά, συμπυκνόμενο αιτιολογικό). Άλλωστε, η συγκεκριμένη προσέγγιση επιβάλλεται από λόγους συνέπειας προς άλλες συναφείς παραδοχές που αφορούν τον κατηγορούμενο, όπως για παράδειγμα, η συνταγματικότητα της κατ' άρθρο 451 παρ. 1 Κ.Π.Δ. 24ωρης προθεσμίας άσκησης έφεσης κατά του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών, που γνωμοδοτεί αιτιολογημένα υπέρ ή εναντίον της έκδοσης ή η αξιολόγηση ως αρκετής για την έναρξη της προθεσμίας έφεσης κατά ερήμην απόφασης της επίδοσης αποσπάσματός της.
- Η σκέψη πως υπέρπει το ενδεχόμενο να αντικρουστεί η προηγουμένως ασκηθείσα έφεση από τη μεταγενέστερα καταριζόμενη απόφαση, αποτελεί επιχείρημα που απέχει από την ουσία και τους σκοπούς της δίκαιης δίκης, εκτός εάν είναι έτοιμος κανείς να αποδεχτεί "κατασκευή" σκεπτικών που στοχεύουν όχι στη θεμελίωση της

100. Για όσα έπονται βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 112 επ..

εκφερθείσας κρίσεως, αλλά στην αποδυνάμωση της ασκηθείσας έφεσης.

- Ο μηχανισμός λειτουργίας των ενδίκων μέσων έχει δύο όψεις. Η πρώτη είναι προσανατολισμένη στην ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος για έκδοση αντικειμενικά δίκαιης απόφασης και εκδηλώνεται κυρίως με την αναγνωριζόμενη στον εισαγγελέα κατά βάση και στον πολιτικώς ενάγοντα δευτερευόντως δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων σε βάρος του κατηγορουμένου. Η δεύτερη έχει σημείο αναφοράς περισσότερο υποκειμενικό, μια και είναι διαποτισμένη με εγγυητική για τον κατηγορούμενο φιλοσοφία, επιχειρώντας να ουσιαστικοποιήσει την προστασία του. Γίνεται ωστόσο δεκτό ότι μεταξύ της υποκειμενικής και αντικειμενικής όψης της λειτουργίας των ενδίκων μέσων δεν υπάρχει ισοδυναμία. Το δημόσιο συμφέρον για την αναγνώριση στον εισαγγελέα ή στον πολιτικώς ενάγοντα δυνατότητας άσκησης ενδίκων μέσων σε βάρος του κατηγορουμένου, υπολείπεται σε ένταση εκείνου που αφορά την αναγνώριση στον κατηγορούμενο δυνατότητας άσκησης ενδίκου μέσου προς όφελός του. Οι επιπρόσθετες αξιώσεις, που τάσσονται μόνο για το παραδεκτό της έφεσης του εισαγγελέα και όχι και του κατηγορουμένου, εξηγούνται με βάση την ως άνω αναφορά.
- Τα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. εγγυώνται στον καθένα το

δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστήριο. Το δικαίωμα όμως αυτό δεν είναι απόλυτο και υπόκειται σε περιορισμούς που τίθενται από το εκάστοτε κράτος, ιδίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις παραδεκτού ενός ενδίκου μέσου. Οι περιορισμοί αυτοί είναι συμβατοί με τις ως άνω αυξημένης τυπικής ισχύος επιταγές του Συντάγματος και της Ε.Σ.Δ.Α. εφόσον αφενός δεν παρεμποδίζουν την πρόσβαση ενός προσώπου κατά τέτοιο τρόπο ή σε τέτοιο βαθμό, ώστε να προσβάλλεται η ίδια η ουσία του δικαιώματος, αφετέρου εξυπηρετούν ένα νομικό σκοπό και υφίσταται μία εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού. Οι ανωτέρω σωρευτικά συντρέχοντες περιορισμοί γίνονται σεβαστοί από τη διάταξη του άρθρου 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ..

Ως προς την αξίωση ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας της ασκούμενης από τον εισαγγελέα έφεσης, δέον όπως αναφερθούν και τα ακόλουθα¹⁰¹ : α) η ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία μιας απόφασης ως αντικείμενο αναιρετικού ελέγχου είναι μέγεθος ποιοτικά διαφορετικό από την ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία ως προϋπόθεση του παραδεκτού της έφεσης του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης. Οι διαμορφωμένες για την πρώτη αιτιολογία τυπικές προδιαγραφές αδυνατούν κατ' αρχήν, λόγω του προορισμού τους, να υποστηρίξουν τη διείσδυση στην ουσιαστική αξιολόγηση του

101. Για όσα έπονται βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 114 επ..

αποδεικτικού υλικού και των πραγματικών περιστατικών και κατά την αναφορά αυτή δεν φαίνονται βάσιμες οι επικρίσεις ότι η διάταξη του άρθρου 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ. και ο τρόπος εφαρμογής της από τα δικαστήρια μεταβάλλουν τον εισαγγελέα σε αναιρετικό δικαστήριο, β) οι προϋποθέσεις της ειδικής και εμπειροστατωμένης αιτιολογίας της έφεσης οφείλουν να αναζητούνται στην αντίκρουση, με συλλογισμούς και σε συνδυασμό με την επίκληση ορισμένων αποδεικτικών μέσων, της αθωωτικής κρίσης του δικαστηρίου. Πληρώνεται λοιπόν η προϋπόθεση παραδεκτού του άρθρου 486 παρ. 3 Κ.Π.Δ., όταν στην απαλλακτική αιτιολογία της δικαστικής απόφασης αντιπαρατίθεται μια εισαγγελική καταδικαστική αιτιολογία, γ) εφόσον η έφεση του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης δεν έχει την απαιτούμενη αιτιολογία και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αντί να την απορρίψει ως απαράδεκτη ελλείψει αιτιολογίας, προβαίνει σε εξέταση της ουσίας της υπόθεσης και στην καταδίκη του κατηγορουμένου, υπερβαίνει την εξουσία του και ιδρύεται ο αναιρετικός λόγος του άρθρου 510 παρ. 1 στοιχ. Η' Κ.Π.Δ. και δ) η παρ. 3 του άρθρου 486 Κ.Π.Δ. αφορά την έφεση του εισαγγελέα μόνο κατά αθωωτικών αποφάσεων, ενώ η αξιούμενη αιτιολογία της εισαγγελικής έφεσης έχει σημείο αναφοράς τον λόγο της απαλλαγής, όπως αυτός εκτίθεται στην αθωωτική απόφαση.

5. Έφεση εναντίον αποφάσεων που κηρύσσουν καθ' ύλην αναρμοδιότητα.

Δικαιούμενα σε άσκηση έφεσης κατά το άρθρο 487 Κ.Π.Δ. πρόσωπα είναι ο κατηγορούμενος και ο εισαγγελέας. Ως εισαγγελέας νοείται εκείνος του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση και όχι ο δημόσιος κατήγορος¹⁰². Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, όπως συνάγεται από την παραπομπή στο άρθρο 120 Κ.Π.Δ., να εκκαλέσει τις αποφάσεις των πταισματοδικείων, των μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων και των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων. Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να ασκήσει έφεση κατά των αποφάσεων του εφετείου και του μικτού ορκωτού εφετείου, αλλά όχι και κατά των αποφάσεων των κατώτερων δικαστηρίων¹⁰³. Με γνώμονα ότι το άρθρο 487 Κ.Π.Δ. δεν ορίζει σχετικά, ως δικαιούχος εισαγγελέας θα πρέπει καταρχήν να θεωρηθεί ο παριστάμενος εισαγγελέας. Σε ότι αφορά τις περί καθ' ύλην αναρμοδιότητας αποφάσεις του ΜΟΔ, αυτές τις εκκαλεί: α) κατά μια άποψη ο εισαγγελέας εφετών μόνο στην περίπτωση που παρέστη κατά τη συζήτηση, διαφορετικά την έφεση ασκεί ο ορισθείς από τον εισαγγελέα εφετών και παραστάς κατά τη συζήτηση εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας πρωτοδικών (σχετ. άρθρο 8 παρ. 4 Κ.Π.Δ.) και β) κατά δεύτερη άποψη μόνο ο εισαγγελέας εφετών, με το επιχείρημα ότι με την κατ' άρθρο 8 παρ. 4 Κ.Π.Δ. ανάθεση δεν "εκχωρείται" στον

102. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2958.

103. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 118.

εισαγγελέα πλημμελειοδικών και το δικαίωμα του εισαγγελέα εφετών για άσκηση ενδίκων μέσων. Κατά τον γράφοντα ορθότερη άποψη είναι η δεύτερη, σύμφωνα και με όσα εκτέθηκαν αναλυτικά κατά την εξέταση, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, του αντίστοιχου προβλήματος ως προς την άσκηση έφεσης από τον εισαγγελέα εναντίον καταδικαστικής απόφασης του ΜΟΔ· τα περισσότερα από τα εκεί παρατιθέμενα επιχειρήματα ισχύουν και για την προκειμένη περίπτωση.

Η διάταξη χορηγεί δικαίωμα έφεσης μόνο κατά των αποφάσεων που κήρυξαν το δικαστήριο καθ' ύλην αναρμόδιο και δεν περιλαμβάνονται στο ρυθμιστικό πεδίο της οι αποφάσεις με τις οποίες το δικαστήριο κηρύσσεται αρμόδιο ή αναρμόδιο κατά τόπο¹⁰⁴.

Το άρθρο 504 παρ. 2 Κ.Π.Δ. ορίζει ότι "αναίρεση επιτρέπεται κατά της απόφασης που κήρυξε το δικαστήριο υλικά αναρμόδιο και που, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση". Εάν συνδυαστεί το περιεχόμενο της ρύθμισης αυτής με το άρθρο 487 Κ.Π.Δ., προκύπτει το συμπέρασμα ότι δεν προσβάλλονται με αναίρεση οι αποφάσεις των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων με τις οποίες πιστοποιείται η υλική αναρμοδιότητά τους, αφού αυτές υπόκεινται σε έφεση. Ως εκ τούτου, το άρθρο 504 παρ. 2 Κ.Π.Δ. αφορά τις αποφάσεις των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων με τις οποίες κηρύσσεται η καθ' ύλη αναρμοδιότητά τους ή με τις οποίες απορρίπτεται ως βάσιμη έφεση κατά αποφάσεων των πρωτοβάθμιων

104. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 119.

δικαστηρίων με τις οποίες αναγνωρίζεται επίσης η υλική τους αναρμοδιότητα¹⁰⁵.

Η περί αναρμοδιότητας απόφαση του δικαστηρίου κοινοποιείται, προκειμένου να αρχίσει η προθεσμία της έφεσης, στον κατηγορούμενο μόνο αν αυτός είναι απών. Εάν ο κατηγορούμενος είναι παρών η απόφαση δεν κοινοποιείται, γιατί η απαγγελία της στο ακροατήριο επέχει θέση κοινοποιήσεως της προς αυτόν. Τούτο διότι η απόφαση του δικαστηρίου με την οποία κηρύσσεται αυτό αναρμόδιο και παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, επέχει μεν θέση παραπεμπτικού βουλεύματος, δεν αναιρείται όμως ο χαρακτήρας της ως δικαστικής απόφασης¹⁰⁶.

Εάν ασκηθεί ένδικο μέσο κατά της περί αναρμοδιότητας απόφασης του πολυμελούς δικαστηρίου, η υπόθεση είναι εκκρεμής και δεν επιτρέπεται η κλήτευση του κατηγορουμένου στο δικαστήριο της παραπομπής πριν καταστεί αμετάκλητη η απόφαση περί παραπομπής (άρθρα 314, 320 παρ. 2 Κ.Π.Δ.). Εάν, παρά ταύτα, κληθεί ο κατηγορούμενος πριν το αμετάκλητο της απόφασης στο ακροατήριο, εφαρμογή έχουν τα επί βουλευμάτων ισχύοντα, αφού η απόφαση περί αναρμοδιότητας εξομοιούται με παραπεμπτικό βούλευμα. Κατά συνέπεια, η κλήση πάσχει από σχετική ακυρότητα, ενώ το

105. Βλ. σχετικά *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης, 2012, σελ. 607, *Σκορδαλός Ιωάννης*, σε συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του Μαργαρίτη Λάμπρου, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος πρώτος, 2012, ανάλυση άρθρου 120.

106. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 119.

δικαστήριο της παραπομπής προχωρώντας στην εκδίκαση της υπόθεσης που παραπέμφθηκε σε αυτό πριν γίνει αμετάκλητη η παραπομπή, υποπίπτει (πέραν της σχετικής ακυρότητας) και σε υπέρβαση εξουσίας, πράγμα που σημαίνει ότι η απόφασή του είναι αναιρετέα κατ' άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η' Κ.Π.Δ.¹⁰⁷.

Όταν η απόφαση του δικαστηρίου για την αναρμοδιότητά του και την παραπομπή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο καταστεί αμετάκλητη, επιδίδεται στον κατηγορούμενο κλήση του αρμόδιου εισαγγελέα σύμφωνα με το άρθρο 320 Κ.Π.Δ., με την οποία ο κατηγορούμενος κλητεύεται στο ακροατήριο του δικαστηρίου όπου παραπέμφθηκε για εκδίκαση η υπόθεση. Εναντίον της κλήσης αυτής δεν επιτρέπεται η προσφυγή του άρθρου 322 Κ.Π.Δ., διότι η εν λόγω προσφυγή προϋποθέτει κλήτευση του κατηγορουμένου απευθείας στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα. Ως εκ τούτου, προσφυγή του άρθρου 322 Κ.Π.Δ. δεν χωρεί όταν η εισαγωγή της υπόθεσης γίνεται με κλήση του εισαγγελέα, έπειτα από έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος ή απόφασης δικαστηρίου που κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο, η οποία εξομοιούται με παραπεμπτικό βούλευμα. Εάν μετά το αμετάκλητο της περί αναρμοδιότητας απόφασης ο εισαγγελέας, από παραδρομή, αντί για κλήση εκδώσει κλητήριο θέσπισμα και ασκηθεί εναντίον του προσφυγή κατ' άρθρο 322 παρ. 3 Κ.Π.Δ., ακυρώνεται το κλητήριο θέσπισμα από το Συμβούλιο Εφετών, χωρίς να ερευνάται η ουσία της υπόθεσης. Μετά την ακύρωση του κλητηρίου

107. Βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 120.

θεσπίσματος, παραμένει η παραπομπή και η εισαγωγή συντελείται με κλήση, στην οποία θα πρέπει να αναφέρονται -κατά μία άποψη- και πραγματικά περιστατικά της κατηγορίας εφόσον δεν αναφέρονται στην παραπεμπτική απόφαση¹⁰⁸. Ορθότερο πάντως είναι να γίνει δεκτό ότι η περί αναρμοδιότητας απόφαση πρέπει να περιέχει πλήρη περιγραφή της πράξης, αφού με βάση αυτή θα γίνει η εκδίκαση της υπόθεσης· διαφορετικά, συμπληρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 145 Κ.Π.Δ.¹⁰⁹.

Το πολυμελές δικαστήριο, κηρύσσοντας εαυτόν αναρμόδιο και παραπέμποντας την υπόθεση αρμοδίως, "ενεργεί ό,τι και το συμβούλιο πλημμελειοδικών όταν παραπέμπει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο" (άρθρο 120 παρ. 2 Κ.Π.Δ.). Ως εκ τούτου, σε επίπεδο μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, έχει τις εξής δυνατότητας : α) να διατάξει, εάν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου για πρώτη φορά ή να επιβάλλει περιοριστικούς όρους για πρώτη φορά, β) να διατάξει την κατάργηση ή τη διατήρηση της ισχύος του εντάλματος σύλληψης, το οποίο είχε εκδοθεί αλλά δεν είχε εκτελεστεί επειδή ο κατηγορούμενος διέφυγε, καθώς και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, σε περίπτωση που αυτός συλληφθεί, γ) να διατάξει την άρση της προσωρινής κράτησης ή την αντικατάστασή της με περιοριστικούς όρους και δ) να διατάξει την άρση των

108. Βλ. σχετικά Α.Π. 337/1968, Ποιν.Χρον. 1968, σελ. 556.

109. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Α', 2006, σελ. 959, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 120.

περιοριστικών όρων ή την τροποποίησή τους ή την αντικατάστασή τους με άλλους¹¹⁰.

Σε περίπτωση που το κηρυσσόμενο αναρμόδιο πολυμελές δικαστήριο διατάξει τη σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου για πρώτη φορά, ανακύπτει το ερώτημα εάν η τυχόν ασκούμενη κατ' άρθρο 487 Κ.Π.Δ. έφεση εναντίον της περί αναρμοδιότητας απόφασης, αναστέλλει ή όχι την εκτέλεση της διάταξης αυτής για σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου. Σήμερα το πρόβλημα αυτό επιλύεται με βάση το άρθρο 471 παρ. 1 εδάφ. β' Κ.Π.Δ., σύμφωνα με το οποίο δεν αναστέλλεται η διάταξη του βουλεύματος (= της περί αναρμοδιότητας απόφασης) που αφορά τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση. Συνεπώς, η κατ' άρθρο 487 Κ.Π.Δ. ασκούμενη έφεση, δεν αναστέλλει τη διάταξη της απόφασης για σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου¹¹¹.

Η απόφαση του πολυμελούς δικαστηρίου περί αναρμοδιότητάς του και παραπομπής της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο, επέχει θέση παραπεμπτικού βουλεύματος (σχετ. άρθρο 120 παρ. 2 Κ.Π.Δ.). Παρά τον παραπάνω χαρακτήρα της περί αναρμοδιότητας απόφασης, γίνεται δεκτό ότι το αναρμόδιο κηρυσσόμενο

110. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Α', 2006, σελ. 959, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 120-121, *Μαργαρίτης Μιχαήλ*, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2008, σελ. 242.

111. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006, σελ. 2959, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 121-122.

δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να ερευνήσει την ύπαρξη ή μη επαρκών ενδείξεων ενοχής του κατηγορουμένου, επειδή αυτές θεωρούνται δεδομένες¹¹².

Η απόφαση του δικαστηρίου που κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο και παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, υπόκειται κατά την ως άνω εκδοχή στα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης, που προβλέπονται κατά των παραπεμπτικών βουλευμάτων υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 477-485 Κ.Π.Δ.. Ενόψει και της δυνατότητας άσκησης έφεσης κατ' άρθρο 487 Κ.Π.Δ. εναντίον της ίδιας απόφασης, προβληματική εμφανίζεται η οριοθέτηση της σχέσης των δύο ενδίκων μέσων, ιδιαίτερα αν υιοθετηθεί η αντίληψη περί αδυναμίας ελέγχου της ύπαρξης ή μη επαρκών ενδείξεων ενοχής του κατηγορουμένου.

Αναφορικά με τη δικαιοδοσία του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, θα πρέπει να ληφθούν τα εξής : α) εάν η έφεση κατά της περί αναρμοδιότητας απόφασης του πολυμελούς δικαστηρίου κριθεί αβάσιμη, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο παραπέμπει την υπόθεση στο δικαστήριο στο οποίο είχε παραπεμφθεί με την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, που προσβλήθηκε με έφεση. Εάν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, αλλά είτε την παραπέμψει στον εισαγγελέα, είτε τη δικάσει αυτό το ίδιο, υποπίπτει σε υπέρβαση εξουσίας και η απόφασή του είναι αναιρετέα κατ' άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η' Κ.Π.Δ., οπότε η

112. Βλ. σχετικά *Κουταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Α', 2006, σελ. 954, *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 122.

παραπομπή γίνεται από τον Άρειο Πάγο. Ζήτημα αποτελεί η παραπομπή της υπόθεσης (διαμέσου του παραγγέλοντος κύρια ανάκριση εισαγγελέα) στον ανακριτή, για το οποίο θα γίνει λόγος στη συνέχεια, β) Εάν η έφεση κατά της περί αναρμοδιότητας απόφασης του πολυμελούς δικαστηρίου κριθεί βάσιμη, δηλαδή κριθεί ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ήταν αρμόδιο, εφαρμόζονται αναλόγως τα από τη διάταξη του άρθρου 502 παρ. 3 Κ.Π.Δ. οριζόμενα. Δηλαδή το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ακυρώνει την πρωτόδικη απόφαση και δικάζει αυτό το ίδιο την υπόθεση στην ουσία της ανέκκλητα. Διαφορετικά υποπίπτει σε υπέρβαση εξουσίας και η απόφασή του είναι αναιρετέα κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η' Κ.Π.Δ.. Ζήτημα έχει προκύψει σε σχέση με την προηγούμενη ακύρωση της εκκαλούμενης απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Κατά μία άποψη, η ακύρωση είναι απαραίτητα, γιατί διαφορετικά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δικάζει αναρμοδίως καθ' ύλην την υπόθεση. Κατά άλλη άποψη, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δικάζει αρμοδίως στην ουσία της την υπόθεση, ακόμη και αν προηγουμένως δεν ακυρώσει ρητά την πρωτόδικη απόφαση. Τούτο διότι, ακόμη και αν το έπραττε, θα κατέληγε στο ίδιο αποτέλεσμα, ενώ σε κάθε περίπτωση λαμβάνει χώρα αυτοδικαίως η ακύρωση με την έκδοση της απόφασης για την έφεση¹¹³.

Απομένει να ερευνηθούν δύο ζητήματα : α) το ένα αφορά το χαρακτήρα της περί αναρμοδιότητας απόφασης ως παραπεμπτικού βουλεύματος και της συνακόλουθης

113. Για τα παραπάνω βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 123.

δυνατότητας προσβολής της με τα ένδικα μέσα που αναγνωρίζονται κατά των παραπεμπτικών βουλευμάτων και β) το άλλο ζήτημα έχει σημείο αναφοράς την υποχρέωση του δικαστηρίου να διαβιβάσει, όταν η πράξη έχει κακουργηματικό χαρακτήρα, την υπόθεση στον εισαγγελέα προκειμένου να παραγγελθεί κύρια ανάκριση.

Σε ό,τι αφορά το πρώτο ζήτημα, γίνεται δεκτό ότι η περί αναρμοδιότητας απόφαση μπορεί να προσβληθεί με τα ένδικα μέσα που προβλέπονται κατά παραπεμπτικών βουλευμάτων. Η θέση αυτή εδράζεται στο επιχείρημα ότι εφόσον η περί αναρμοδιότητας απόφαση επέχει θέση παραπεμπτικού βουλευματος, κατά συνέπεια προσβάλλεται και με τα ένδικα μέσα που προβλέπονται κατά των παραπεμπτικών βουλευμάτων. Η συγκεκριμένη θέση έχει ωστόσο ορθώς αντικρουστεί από τον καθηγητή Μαργαρίτη Λάμπρο με το εξής σκεπτικό : από το συνδυασμό των άρθρων 487 και 120 παρ. 2 Κ.Π.Δ. προκύπτει ότι όταν το δικαστήριο κρίνει ότι είναι αναρμόδιο, παραπέμπει με απόφασή του την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, ενεργώντας ότι και το συμβούλιο πλημμελειοδικών όταν παραπέμπει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο. Συνεπώς, το δικαστήριο στην περίπτωση αυτή εκδίδει απόφαση και ενεργεί ότι και το συμβούλιο πλημμελειοδικών. Τούτο σημαίνει ότι απλά η περί αναρμοδιότητας απόφαση οφείλει να έχει το περιεχόμενο που ένα παραπεμπτικό βούλευμα έχει, δηλαδή ακριβή περιγραφή της πράξης και εφόσον κριθεί ότι χρειάζεται, έκφραση της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου ως προς τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού. Υπ' αυτή την εκδοχή, εναντίον της περί αναρμοδιότητας απόφασης του

πολυμελούς ποινικού δικαστηρίου δεν μπορούν να ασκηθούν τα ένδικα μέσα που αναγνωρίζονται κατά των παραπεμπτικών βουλευμάτων, αφού δεν προκύπτει ότι η απόφαση αυτή ταυτίζεται απόλυτα με το παραπεμπτικό βούλευμα¹¹⁴.

Ως προς το δεύτερο ζήτημα, που αφορά τη υποχρέωση ή μη του δικαστηρίου να διαβιβάσει, όταν η πράξη έχει κακουργηματικό χαρακτήρα, την υπόθεση στον εισαγγελέα προκειμένου να παραγγελθεί κύρια ανάκριση, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τέτοια επάνοδος της υπόθεσης στην προδικασία δεν βρίσκει νομικό έρεισμα ούτε στη διάταξη του άρθρου 120 παρ. 2 Κ.Π.Δ., ούτε στη γενικότερη δομή του δικονομικού μας συστήματος, που θέλει το αμετάκλητο της παραπομπής ως οριακό σημείο τελειωτικού "κλεισίματος" της προδικασίας. Με το άρθρο 120 παρ. 2 Κ.Π.Δ. τακτοποιείται το πρόβλημα της καθ' ύλην αναρμοδιότητας κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η υπόθεση να παραμένει στο στάδιο της διαδικασίας του ακροατηρίου. Η τακτοποίηση αυτή επιχειρείται με ανάθεση στο κηρυσσόμενο αναρμόδιο δικαστήριο δικαιοδοσίας που κατ' αρχήν ανήκει στο δικαστικό

114. Για τα παραπάνω βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 124-125, ο οποίος επισημαίνει ότι με την προτεινόμενη λύση "... εκδηλώνεται απόλυτος σεβασμός στο γράμμα του νόμου - αποσαφηνίζεται το διαδικαστικό στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση - εξασφαλίζεται συνέπεια προς τις απαντήσεις που μέχρι σήμερα δόθηκαν για άλλα επιμέρους δογματικά - οριοθετείται η σχέση ανάμεσα στα ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων και στα ένδικα μέσα κατά αποφάσεων ...".

συμβούλιο, δεν φτάνει όμως έως το σημείο επαναφοράς της υπόθεσης στην προδικασία¹¹⁵.

Κλείνοντας την ερμηνευτική προσέγγιση της διάταξης του άρθρου 487 Κ.Π.Δ., θα πρέπει να επισημανθεί ότι η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή και επί των στρατιωτικών δικαστηρίων¹¹⁶.

115. Για τα παραπάνω βλ. σχετικά *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος III Έφεση κατά αποφάσεων, 2013, σελ. 128, Α.Π.818/2011, Ποιν.Δικ. 2011, σελ. 1360, ενώ αντίθετα δέχτηκε η Α.Π.1275/2010, Ποιν.Δικ. 2011, σελ. 700.

116. Βλ. σχετικά Α.Π. 846/2002, Ποιν.Χρον. 2003, σελ. 240.

Βιβλιογραφία

- *Αδάμπας Βασίλειος*, Παρατηρήσεις στην Α.Π. 1042/2013, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 29 επ..
- *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 2007.
- *Ανδρουλάκης Νικόλαος*, Σημείωση, Ποιν.Χρον. 1996, σελ. 1746.
- *Αρβανίτης Γεώργιος*, Παρατηρήσεις στην Πεντ.Εφ.Πατρ. 125/1999, Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 155.
- *Βουγιούκας Κωνσταντίνος*, Ποινικόν Δικονομικόν Δίκαιον, ΙΙ, Ειδικόν Μέρος, 1988.
- *Δέδες Χρίστος*, Ποινική Δικονομία, 1990.
- *Δημόπουλου Αργύριου/Γιαννακέλου Ιωάννη*, Άσκηση ενδίκων μέσων από τον Εισαγγελέα, Βασικά σημεία και σχηματική αποτύπωση του θεσμού, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 431 επ..
- Εισηγητική Έκθεση του Ν.3904/2010.
- *Ζαγκαρόλας Ιάκωβος*, Η ποινική νομοθεσία του λήξαντος έτους, Ποιν.Χρον. 1951, σελ. 47 επ..
- *Ζάχαρης Ευάγγελος*, Η άσκηση των ενδίκων μέσων από τον Εισαγγελέα, Ποιν. Χρον. 2004, σελ. 197 επ..
- *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Α', 1976.
- *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Β', 1977.
- *Ζησιάδης Ιωάννης*, Ποινική Δικονομία, τόμος Γ', 1977.
- *Καϊάφα-Γκμπάντι Μαρία, Μπιτζιλέκης Νικόλαος, Συμεωνίδου-Καστανίδου Ελισάβετ*, Δίκαιο των Ποινικών Κυρώσεων, 2008.
- *Καίσαρης Παναγιώτης*, Δικαίωμα ή μη εφέσεως επί μεταβολής κατηγορίας, Ποιν. Χρον. 1999, σελ. 380.
- *Καρράς Αργύριος*, Κριτική επισκόπηση της ποινικής δικονομικής νομολογίας της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου των ετών 2001 και 2002, Ποιν. Λογ. 2003, σελ. 5 επ..
- *Καρράς Αργύριος*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2011.
- *Κεραμύς Κωνσταντίνος*, Ένδικα Μέσα, 2007.
- *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Α', 2006.
- *Κονταξής Αθανάσιος*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος Β', 2006.

- *Κωνσταντινίδης Άγγελος*, Η έννοια και λειτουργία του εγγράφου στο ουσιαστικό και δικονομικό ποινικό δίκαιο, 2000.
- *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών και έφεση κατά αποφάσεως Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου, Ποιν. Δικ. 2014, σελ. 49 επ..
- *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Οι δικονομικού περιεχομένου διατάξεις του Ν.2408/1996, Υπερ. 1997, σελ. 517 επ..
- *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος Ι Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012.
- *Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινική Δικονομία, Ένδικα Μέσα, τόμος ΙΙ Έφεση κατά αποφάσεων, 2013.
- *Μαργαρίτης Λάμπρος/Δημήτριάνας Γεώργιος*, Ακάλυπτη επιταγή, 2001.
- *Μαργαρίτης Λάμπρος/Παρασκευόπουλος Νικόλαος*, Ποινολογία 2005.
- *Μαργαρίτης Μιχαήλ*, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2008.
- *Μπουρόπουλος Άγγελος*, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας (κατ' άρθρον), τόμος Β', 1957.
- *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Παρατηρήσεις στην Α.Π.Ολ. 17/2001, Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 1007.
- *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Παρατηρήσεις στην Αναθ. Δικ. 39/1997, Υπερ. 1998, σελ. 133.
- *Παπαδαμάκης Αδάμ*, Ποινική Δικονομία, Η δομή της ποινικής δίκης, 2012.
- *Παπασπύρου Σπύρος*, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, 1955.
- *Παρασκευόπουλος Νικόλαος/Μαργαρίτης Λάμπρος*, Ποινολογία 2005.
- *Πιτσελά Αγγελική*, Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, 2008.
- *Συλίκος Γεώργιος*, Το δικαίωμα έφεσης κατά των αποφάσεων των Δικαστηρίων Ανηλίκων, Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 679 επ..
- Συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του Μαργαρίτη Λάμπρου, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος πρώτος, 2012.
- Συλλογικό έργο υπό την εποπτεία του Μαργαρίτη Λάμπρου, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος δεύτερος, 2012.